

บทที่ 3

เจ้าหน้าที่ทหารเรือกับอำนาจในการสอบสวนคดีอาญา

เจ้าหน้าที่ทหารเรือ นั้น เป็นศัพท์บัญญัติที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ด้วยความมุ่งหมายที่จะมอบอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาให้กับข้าราชการทหารสังกัดกองทัพเรือ เพื่อทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามกระทำผิดกฎหมายที่มีโทษทางอาญาที่เกิดขึ้นในทะเล ซึ่งกฎหมายในแต่ละฉบับนั้นได้มอบอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาให้แก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือแตกต่างกันในแต่ละฉบับ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม โดยใช้อำนาจที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับตามกฎหมายเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาเต็มรูปแบบ กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาเพียงการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น กลุ่มที่ 3 เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการตรวจค้น จับกุม จากการที่กฎหมายได้มอบอำนาจและหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายที่มีโทษอาญาที่เกิดขึ้นในทะเลแตกต่างกัน จึงสมควรที่จะทำการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงที่มา ขอบเขตการใช้อำนาจ ตลอดจนสถานะทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ทหารเรือว่ามีอยู่มากน้อยเพียงใด และมีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทหารเรือหรือไม่ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการและบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3.1 กฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า กฎหมายหลายฉบับได้มอบอำนาจและหน้าที่ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือให้มีบทบาทในกระบวนการยุติธรรมบางฉบับแตกต่างกันไป หากใช้อำนาจที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับตามกฎหมายเป็นเกณฑ์ในการแบ่งแล้ว สามารถแบ่งความแตกต่างของกฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือ ออกเป็น 3 กลุ่ม โดยมีรายละเอียดในแต่ละกลุ่มดังนี้

3.1.1 กฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญา

จากการรวบรวมข้อมูลของผู้เขียนพบว่า มีกฎหมายเพียง 2 ฉบับ ที่ได้มอบอำนาจและหน้าที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญา และให้ถือว่าเป็นพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือ

ปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534) และ พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ.2482 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2539) โดยเนื้อหาของสาระของ พ.ร.บ.ทั้ง 2 ฉบับ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1.1 พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534)

พ.ร.บ.ฉบับนี้ถือเป็นกฎหมายที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือใช้เป็นหลักในการปฏิบัติการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายในทะเล เนื่องจากตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายในทะเลหลายฉบับด้วยกัน โดย พ.ร.บ.ฉบับนี้มีเนื้อหาของสาระสำคัญ ดังนี้

- หลักการและเหตุผลในการให้อำนาจ

เหตุผลในการประกาศใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้ คือ เนื่องจากปรากฏว่าในปัจจุบันมีการลักลอบนำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งยาเสพติดโดยทางทะเลและทางลำน้ำ ซึ่งติดต่อกับต่างประเทศหรือทางลำน้ำ ซึ่งออกไปสู่ทะเลได้และมีการลักลอบทำการประมงทางทะเลอยู่เสมอ เจ้าหน้าที่ทหารเรือตรวจพบก็ไม่มีอำนาจที่จะปราบปรามได้ เพราะเจ้าหน้าที่ทหารเรือมิได้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือกฎหมายเกี่ยวกับการประมงทางทะเล เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเรือตรวจพบและดำเนินการจับกุม ก็ไม่มีอำนาจควบคุมตัวไว้สอบสวนและยึดเรือไว้ได้ต้องนำส่งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการตามกฎหมายโดยทันที สมควรให้อำนาจทางทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด และกฎหมายเกี่ยวกับการประมงทางทะเลได้จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

จะเห็นได้ว่า เหตุผลในการตรา พ.ร.บ. ฉบับนี้ เนื่องมาจากการที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือนั้นมักจะพบการกระทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติด และการทำประมงในทะเล แต่เจ้าหน้าที่ทหารเรือไม่มีอำนาจในการที่จะปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายได้ จึงจำเป็นต้องมอบอำนาจไว้ให้แก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือในการปฏิบัติการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายไว้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ทหารเรือจะมีอำนาจในการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด และการทำประมงทะเลแล้วยังปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ทหารเรือยังมีอำนาจในการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายอีกหลายฉบับด้วย ดังจะได้กล่าวถึงลักษณะการกระทำผิดที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการปราบปรามได้ตามพ.ร.บ.ฉบับนี้ในหัวข้อต่อไป

- ลักษณะของการกระทำผิด

ตามพ.ร.บ.ฉบับนี้ นอกจากจะมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายอาเสพติด และกฎหมายที่เกี่ยวกับการทำประมงในทะเลแล้ว ยังปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องอุปโภค บริโภคและของอื่นๆ ในภาวะคับขัน กฎหมายว่าด้วยการสำรวจและห้ามกักกันข้าว กฎหมายว่าด้วยการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้ากฎหมายว่าด้วยแร่ กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองอีกด้วย¹

จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ทหารเรือตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีหน้าที่ในการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายฉบับ ซึ่งรายละเอียดของกฎหมายในแต่ละฉบับมีสาระสำคัญดังนี้

1. กฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องอุปโภค บริโภคและของอื่นๆ ในภาวะคับขัน (พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องอุปโภค บริโภคและของอื่นๆ ในภาวะคับขัน พ.ศ.2488)

เจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ มุ่งที่จะให้มีวิธีการควบคุมเครื่องอุปโภค บริโภคและของอื่นๆ ซึ่งจำเป็นแก่การครองชีพและขาดแคลน เพื่อให้เพียงพอแก่ความต้องการทั่วราชอาณาจักรหรือเฉพาะท้องที่หนึ่งท้องที่ใด โดยมีคณะกรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานมีอำนาจออกประกาศกำหนดเครื่องอุปโภค บริโภคและของอื่นใด ที่จะให้อยู่ในความควบคุมกำหนดเงื่อนไขและวิธีการต่างๆ เพื่อให้การควบคุมได้ดำเนินโดยสะดวก ตามความจำเป็นของเหตุการณ์

กรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่คณะกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้แต่งตั้งขึ้น มีอำนาจเข้าไปในสถานทีหรือบ้านเรือนของบุคคลใดๆ เพื่อตรวจตราเครื่องอุปโภค บริโภคและของอื่นๆ ที่ได้มีประกาศควบคุมในเวลาทำงานตามปกติ และมีอำนาจสั่งบุคคลใดมาให้ถ้อยคำในเรื่องอันเกี่ยวกับการนี้² ผู้ที่ขัดขืนหรือฝ่าฝืนคำสั่งมีความผิด และต้องรับโทษด้วย³ เมื่อคณะกรรมการได้ออกประกาศดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีผลทำให้

¹ พ.ร.บ. ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534 มาตรา 4

² พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องอุปโภค บริโภคและของอื่นๆ ในภาวะคับขัน พ.ศ. 2488 มาตรา 7

³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 8

- ผู้ที่มีเครื่องอุปโภค บริโภคและของอื่นๆ ที่ได้ประกาศควบคุม ยักย้ายหรือทำลายหรือเปลี่ยนสภาพ ซ่อนเร้น ปิดบัง หรือใช้อุบายด้วยประการใดๆ เพื่อมิให้ถูกควบคุมหรือให้ควบคุมได้ยาก ผู้นั้นมีความผิดและต้องรับโทษ⁴
- ผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการหรือของพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการให้ดำเนินการควบคุม ซึ่งได้สั่งตามพระราชบัญญัตินี้มีความผิดและต้องรับโทษ⁵

2. กฎหมายว่าด้วยการสำรวจและห้ามกักกันข้าว (พระราชบัญญัติสำรวจ และห้ามกักกันข้าว พุทธศักราช 2489)

กฎหมายฉบับนี้ควบคุมการขนย้ายข้าว โดยอำนาจของคณะกรรมการประกาศเขตห้ามขนย้ายข้าวเป็นคราวๆ ไป และเปลี่ยนแปลงเขตขนย้ายข้าวตามความเหมาะสม บุคคลใดจะขนย้ายข้าวออกนอกเขตที่กำหนดไปทางทะเล หรือขนย้ายข้าวออกนอกเขตที่กำหนด เพื่อออกนอกราชอาณาจักรมิได้ เว้นแต่จะมีหนังสืออนุญาตจากคณะกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่คณะกรรมการแต่งตั้งขึ้น⁶

คำว่า “ข้าว” ที่อยู่ในบังคับของกฎหมายนี้ ได้แก่ ข้าวเปลือก ข้าวกล้อง ข้าวสาร ข้าวเหนียว รวมตลอดถึงปลายข้าว ลำและสิ่งใดๆ ที่แปรสภาพมาจากข้าว⁷ ทั้งนี้ไม่ใช่บังคับแก่ข้าวที่อยู่ในความครอบครองของรัฐบาล⁸ ส่วนการ “กักกันข้าว” นั้นหมายความว่า มีข้าวไว้ในครอบครองเกินปริมาณที่อนุญาตไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ในปัจจุบันยังไม่มีประกาศของคณะกรรมการกำหนดเขตห้ามขนย้ายข้าว ตามกฎหมายนี้ แต่อย่างไรก็ตามการขนย้ายข้าวที่จะเป็นความผิดตามกฎหมายนี้จึงไม่มี อย่างไรก็ตามการนำข้าวออกไปหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรก็อาจเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องอุปโภค บริโภคและของอื่นๆ ในภาวะคับขัน หรือกฎหมายว่าด้วยการส่งออก และนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าได้

⁴พ.ร.บ.การคุมเครื่องอุปโภคบริโภคและของอื่นๆ ในภาวะคับขัน พ.ศ.2486 มาตรา 16

⁵เรื่องเดียวกัน, มาตรา 17

⁶พ.ร.บ.สำรวจและห้ามกักกันข้าว พ.ศ. 2489 มาตรา 10 และมาตรา 13 ทวิ

⁷เรื่องเดียวกัน, มาตรา 3

⁸เรื่องเดียวกัน, มาตรา 12

3. กฎหมายว่าด้วยการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า (พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอก และการนำมาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522)

กฎหมายนี้มีความมุ่งหมายที่จะควบคุมส่งสินค้าออกไปนอก และการนำเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และภาวะการค้าในปัจจุบัน และเป็นการจัดระเบียบทางการค้ากับต่างประเทศให้เป็นไปอย่างมีระเบียบเป็นผลดีต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สาธารณะประโยชน์ การสาธารณสุข ความมั่นคงของประเทศ ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และก่อให้เกิดความเชื่อถือแก่นานาประเทศยิ่งขึ้น โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีจะมีประกาศในราชกิจจานุเบกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งดังต่อไปนี้⁹

- กำหนดสินค้าเป็นสินค้าต้องห้ามในการส่งออกหรือนำเข้า
- กำหนดสินค้าให้เป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออกหรือนำเข้า
- กำหนดประเภท ชนิด คุณภาพ มาตรฐาน จำนวน ปริมาตร ขนาด น้ำหนัก ราคา ชื่อที่ใช้ในการค้าตรา เครื่องหมายการค้า ถิ่นกำเนิดสำหรับสินค้าที่ส่งออกหรือนำเข้า ตลอดจนการกำหนดประเทศที่ส่งไปหรือประเทศที่ส่งมาซึ่งสินค้านี้ดังกล่าว
- กำหนดประเภทและชนิดสินค้าที่จะต้องเสียค่าธรรมเนียมพิเศษในการส่งออกหรือนำเข้า
- กำหนดให้สินค้าที่ส่งออก หรือนำเข้าเป็นสินค้าที่ต้องมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า หนังสือรับรองคุณภาพสินค้า หรือหนังสือรับรองอื่นใดตามที่ตกลง หรือประเพณีการค้าระหว่างประเทศ
- กำหนดมาตรการอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการจัดระเบียบในการส่งออก หรือการนำเข้าตามพระราชบัญญัตินี้

เจ้าหน้าที่ทหารเรือจะมีอำนาจปราบปรามการกระทำผิดนี้ได้ก็ต่อเมื่อประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ประกาศในเรื่องใดเรื่องหนึ่งดังกล่าวแล้ว ซึ่งปัจจุบันรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์หลายฉบับ กำหนดให้สินค้าชนิดต่างๆ เป็นสินค้าต้องขออนุญาตในการนำเข้าหรือส่งออก ดังนั้นหากพบว่าได้มีการกระทำผิด โดยมีสินค้าที่ขออนุญาตการนำเข้า หรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร หรือสงสัยว่าได้มีการกระทำผิด โดยมีสินค้าที่ขออนุญาตการนำเข้า หรือส่งออกไป

⁹พ.ร.บ.การส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

ไปนอกราชอาณาจักร หรือสงสัยว่าจะมีการนำสินค้าเหล่านั้นเข้ามา หรือออกนอกราชอาณาจักรทางทะเล หรือในลำน้ำติดต่อกับต่างประเทศ หรือทางลำน้ำซึ่งออกสู่ทะเลได้ แต่ไม่มีหลักฐานหรือเอกสารที่แสดงว่าได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มอบหมายแล้วย่อมเป็นความผิดตามกฎหมายนี้ (มาตรา 7) ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารเรือก็มีอำนาจที่จะปฏิบัติต่อเรือ หรือผู้ควบคุมเรือได้ตามอำนาจหน้าที่ที่ พ.ร.บ. ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเลได้มอบให้

4. กฎหมายว่าด้วยแร่ (พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510)

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องแร่ การสำรวจแร่ การเก็บค่าภาคหลวงแร่ และการผูกขาดสำรวจแร่ การทำเหมืองแร่ การขุดหาแร่รายย่อยและการร่อนแร่ การเก็บแร่ การนำแร่เข้า หรือการส่งออกนอกราชอาณาจักร เจ้าหน้าที่ทหารเรือซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 มิได้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับทรัพยากรธรณีประจำท้องที่หรือเจ้าพนักงาน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมแต่งตั้งขึ้นตามกฎหมายนี้ เจ้าหน้าที่ทหารเรือจึงไม่มีอำนาจจับกุม หรือดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 ได้ทุกตัวบทกฎหมาย แต่ในขอบเขตตามพระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดทางทะเล พ.ศ.2490 นั้น เจ้าหน้าที่สามารถที่จะดำเนินการได้เฉพาะกรณี ดังต่อไปนี้

4.1 เมื่อพบว่ามี การนำเข้าหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งแร่ที่อยู่ในความควบคุมตามกฎหมายแร่นี้ เพราะแร่ที่อยู่ในความควบคุมกฎหมายนี้จะนำเข้าหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรนั้น ต้องได้รับอนุญาตนำแร่เข้าในอาณาจักร หรือใบอนุญาตส่งแร่ออกนอกอาณาจักรตามแต่กรณีผู้ใดฝ่าฝืนก็จะมี ความผิด¹⁰

4.2 เมื่อมีการขนแร่ในที่ใดๆ ซึ่งไม่เข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 108

4.3 เมื่อพบว่ามีผู้ใดครอบครองแร่แต่ละชนิดไว้ไม่เกินกว่า 2 กิโลกรัม โดยเรื่อนั้นไม่อยู่ในข้อยกเว้นของมาตรา 105

โดยเจ้าหน้าที่ทหารเรือที่จะใช้อำนาจ ตามพระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 นั้น จะเป็นในกรณีที่มีการขนย้ายแร่ ออกนอกราชอาณาจักร หรือเข้ามาในราชอาณาจักรโดยทางทะเล หรือทางลำน้ำ ซึ่งติดต่อกับต่างประเทศหรือลำน้ำ ซึ่งออกไปสู่ทะเลได้โดยไม่ได้รับอนุญาตเท่านั้น

¹⁰พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2510 มาตรา 129

5. กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง (พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522)

เป็นกฎหมายที่ควบคุมคนต่างด้าวที่จะเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราว หรือเข้ามามีถิ่นที่อยู่ โดยมีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วยปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานทำหน้าที่อนุญาต หรือเพิกถอนการอนุญาตให้บุคคลต่างด้าวอยู่ในราชอาณาจักร ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของคนต่างด้าวที่ขอเข้ามาในราชอาณาจักรและการขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ให้คำปรึกษา คำแนะนำและความเห็นแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในการวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่าน หรือพนักงานอื่นเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ หรือในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติ

ในส่วนของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ นั้น พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการปราบปรามคนต่างด้าวที่เข้ามา หรือการนำคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรโดยเฉพาะทางทะเล หรือทางลำน้ำ ซึ่งติดต่อกับต่างประเทศ หรือทางลำน้ำซึ่งออกทะเลได้เท่านั้น

ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบเข้าเมือง ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองนั้น ต้องเป็นกรณีที่พบบุคคลไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคนต่างด้าวหรือยานพาหนะใดๆ กำลังเข้าสู่ราชอาณาจักรไทย โดยไม่เข้าตามช่องทางตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องกำหนดที่ตั้งด่านตรวจคนเข้าเมือง แต่ละช่องทางให้บุคคลเข้ามา หรือออกไปนอกราชอาณาจักรและกำหนดให้บุคคลหรือพาหนะที่จะเข้ามา หรือออกไปนอกราชอาณาจักร ผ่านการตรวจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองในท้องที่จังหวัดต่างๆ เท่านั้น¹¹ ซึ่งหมายความว่าในการเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักรนั้น หากบุคคลหรือยานพาหนะผ่านเข้าออกตามช่องทางที่กำหนดดังกล่าวจะเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ที่จะเป็นผู้พิจารณาอนุญาตหรือมีคำสั่งใดๆ แต่หากเป็นเรื่องการเข้าหรือออกนอกราชอาณาจักรเป็นความผิดต่อพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 นอกช่องทางที่กำหนดแล้วโดยทางทะเลหรือทางลำน้ำที่ติดต่อกับต่างประเทศ หรือทางลำน้ำซึ่งออกสู่ทะเลได้ เจ้าหน้าที่ทหารเรือจึงจะใช้อำนาจในการยึด ตรวจค้น หรือจับกุมตามที่พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 กำหนดไว้

นอกจากนี้ ผู้ที่นำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร หรือกระทำการด้วยประการใดๆ อันเป็นการอุปการะหรือช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมาย ย่อมมีความผิด และเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่ปรากฏว่า

¹¹พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 11 และมาตรา 23

มีคนต่างด้าว ซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมายอยู่ภายในพาดินแดนนั้น ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเจ้าของหรือผู้ควบคุมยานพาหนะนั้นมีความผิด เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่สามารถรู้ได้ว่าภายในพาดินแดนนั้น มีคนต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองอยู่ แม้ว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว¹²

6. กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด (พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2535 และพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.2533)

อำนาจหน้าที่ทหารเรือ ในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติดนี้ เป็นการใช้อำนาจตามที่พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534 กล่าวคือ เป็นกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งผู้ใดมีไว้ในครอบครอง ผลิตหรือจำหน่ายแล้ว เป็นความผิดตามกฎหมายยาเสพติด แต่ละฉบับเพื่อนำออกไปนอกหรือ เข้ามาในราชอาณาจักร ทางทะเล ทางลำน้ำ ซึ่งติดต่อกับประเทศหรือทางลำน้ำ ซึ่งออกไปสู่ทะเลได้ เจ้าหน้าที่ทหารเรือก็สามารถเข้าตรวจค้น จับกุมได้ ซึ่งมีขอบเขตจำกัดกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานปราบปรามยาเสพติด (พนักงาน ป.ป.ส.) ตามที่กฎหมายยาเสพติดแต่ละฉบับกำหนด หรือตามที่สำนักงาน หรือคณะกรรมการปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) แต่งตั้ง

ความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติดที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือ มีอำนาจในการป้องกันและปราบปราม ตาม พ.ร.บ. ให้อำนาจทหารเรือฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 พ.ร.บ.วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 และพ.ร.บ.ป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.2533 โดยได้มีการกำหนดถึงยาเสพติดประเภทต่างๆ หากมีการนำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครองแล้วจะมีความผิดไว้ใน พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ซึ่งแบ่งประเภทยาเสพติดออกเป็น 5 ประเภท คือ

- (1) ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน
- (2) ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน โคคาอีน โคเคอีน ฝิ่นยา
- (3) ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่ลักษณะเป็นต้นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภทที่ 2 ผสมอยู่ด้วย ตามหลักเกณฑ์รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา
- (4) ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษ ประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์ อาเซติลคลอไรด์

¹²พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ.2522 มาตรา 63

(5) ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น กัญชา พืชกระท่อม¹³

ยาเสพติดประเภทต่างๆ ที่กฎหมายได้แบ่งประเภทไว้นั้น ห้ามมิให้มีการผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากทางราชการทั้งสิ้น¹⁴ ผู้ฝ่าฝืนย่อมมีความผิด นอกจากนี้ตาม พ.ร.บ. วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 และ พ.ร.บ.ป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.2533 ก็มีบทบัญญัติห้ามไว้ในทำนองเดียวกัน¹⁵ ซึ่งในการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ทหารเรือนั้น ย่อมอาจจะมีการตรวจพบลักลอบนำเข้ามาภายในราชอาณาจักรหรือส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร ซึ่งยาเสพติดประเภทต่างๆ โดยใช้เรือเป็นยานพาหนะในการขนส่งเมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความดังกล่าวเจ้าหน้าที่ทหารเรือย่อมมีอำนาจตรวจค้นจับกุม โดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา 4 ของพ.ร.บ. ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเลได้

7. กฎหมายเกี่ยวกับการประมง (พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ.2490 และพระราชบัญญัติว่าด้วย สิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ. 2482 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2539)

กฎหมายเกี่ยวกับการประมงที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการประมง มีอยู่ 2 ฉบับ คือ พ.ร.บ.การประมง พ.ศ.2490 และพ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ.2482 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2539 โดยกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ได้กำหนดเกณฑ์เกี่ยวกับการประมงเขตการประมงไทย ที่จับสัตว์น้ำ ตลอดจนการใช้เครื่องมือทำการประมง ข้อห้ามในการทำการประมงและการขออนุญาตทำการประมง ซึ่งหากปรากฏว่ามีการกระทำผิดกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ เจ้าหน้าที่ทหารเรือย่อมมีอำนาจในการปฏิบัติการตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือฯ ได้ โดยรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำผิดมีดังนี้

¹³พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 7

¹⁴เรื่องเดียวกัน, มาตรา 15 16 17 20 และ 26

¹⁵พ.ร.บ.วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 และ พ.ร.บ.ป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.2533 มาตรา 16 17 และ 18

7.1 พระราชบัญญัติการประมง พุทธศักราช 2490

เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการจับสัตว์น้ำ กำหนดที่จับสัตว์น้ำ การจดทะเบียนและอนุญาตให้จับสัตว์น้ำ การควบคุมและห้ามมิให้จับสัตว์น้ำ ตลอดจนการกระทำที่เป็นความผิดและบทกำหนด เมื่อมีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้

โดยพ.ร.บ.ฉบับนี้ ได้มีการกำหนดถึงที่จับสัตว์น้ำว่า หมายถึง ที่ซึ่งมีน้ำขังหรือไหล เช่น ทะเล แม่ ลำคลอง หนอง บึง บ่อ เป็นต้น และหาดทั้งปวง บรรดาซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งป่าไม้ และพื้นดินซึ่งน้ำท่วมในฤดูนี้ไม่ว่าจะเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือที่ดินอันบุคคลถือกรรมสิทธิ์ และภายในเขตน่านน้ำไทยหรือน่านน้ำอื่นใด ซึ่งประเทศไทยใช้ออยู่หรือมีสิทธิที่จะใช้ต่อไปในการทำการประมง โดยที่น่านน้ำเหล่านั้น ปรากฏโดยทั่วไปว่ามีขอบเขตตามกฎหมายท้องถิ่น หรือธรรมเนียมประเพณี หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือตามสนธิสัญญาหรือด้วยประการใด¹⁶ ซึ่งเมื่อได้มีการกำหนดถึงที่จับสัตว์น้ำแล้ว ได้มีการกำหนดห้ามมิให้กระทำการใดๆ ทำให้สัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำมีนเมา วางยาเบื่อเมา หรือทิ้งวัตถุที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำลงในที่จับสัตว์น้ำ¹⁷ ห้ามมิให้ใช้วัตถุระเบิดในที่จับสัตว์น้ำ เว้นแต่เพื่อประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์ โดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี¹⁸ ห้ามมิให้ติดตั้ง วาง หรือสร้างเขื่อน ทำนบ รั้ว เครื่องมือเป็นตาข่าย หรือเครื่องมือทำการประมงอื่นๆ ในที่จับสัตว์น้ำ ซึ่งกั้นทางเดินของสัตว์น้ำ เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่¹⁹

นอกจากนี้ ยังมีการห้ามมิให้ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งสัตว์น้ำหรือไข่ของสัตว์น้ำชนิดหนึ่งชนิดใด ตามที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกา²⁰ เช่น ปลาปิรันย่า รวมทั้งห้ามมิให้นำเข้ามาในราชอาณาจักร และนำไปปล่อยลงในที่จับสัตว์น้ำด้วย²¹ เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเรือพบการกระทำผิดดังกล่าว เจ้าหน้าที่ทหารเรือย่อมมีอำนาจตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือฯ ดำเนินการตรวจค้น และจับกุมผู้กระทำผิดได้ และเจ้าหน้าที่ทหารเรือยังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ.การประมงโดยประกาศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์อีกด้วย ซึ่งจะได้อธิบายถึงไว้ในหัวข้อ 3.1.3.4 ต่อไป

¹⁶พ.ร.บ.การประมง พ.ศ. 2490 มาตรา 4(5)

¹⁷เรื่องเดียวกัน, มาตรา 19

¹⁸เรื่องเดียวกัน, มาตรา 20

¹⁹เรื่องเดียวกัน, มาตรา 22

²⁰เรื่องเดียวกัน, มาตรา 53

²¹เรื่องเดียวกัน, มาตรา 54 และ 55

7.2 พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ.2482 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2539

พ.ร.บ. ว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการอนุญาตทำให้การประมงไทย บุคคลหรือห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด จะต้องขออนุญาตในการทำการประมง จึงจะสามารถทำการประมงในเขตการประมงไทย พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ นอกจากนี้ยังมีอำนาจทำการสอบสวนผู้กระทำความผิดอีกด้วย ซึ่งถือเป็นกรณีที่กฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาด้วย จึงจะขอกล่าวถึงรายละเอียดไว้ในหัวข้อ 3.1.1.2 ต่อไป

จะเห็นได้ว่า ตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเลนั้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องถึง 10 ฉบับ ซึ่งลักษณะของการกระทำผิดนั้นมีความแตกต่างกันไป และเจ้าหน้าที่ทหารเรือก็มีอำนาจในการปราบปรามตามลักษณะของการกระทำผิดที่กฎหมายแต่ละฉบับกำหนดไว้เท่านั้น เมื่อได้ทราบถึงลักษณะการกระทำผิดตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเลที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายแล้วสมควรที่จะทำการศึกษาขอบเขตอำนาจในการปฏิบัติการที่เจ้าหน้าที่เรือได้รับตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเลต่อไป เพื่อให้ทราบถึงขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือในการปฏิบัติการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่ามีอยู่อย่างไร

- ขอบเขตการใช้อำนาจ

ตาม พ.ร.บ. ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเล ได้มอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือ ซึ่งได้แก่ นายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตร ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บังคับการเรือ ผู้บังคับหมู่เรือ ผู้บังคับหมวดเรือ ผู้บังคับกองเรือ รวมทั้งตำแหน่งอื่นที่ผู้บัญชาการทหารเรือได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เทียบเท่ากับตำแหน่งที่กล่าวแล้ว และนายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตรที่ผู้บัญชาการทหารเรือได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแต่งตั้งขึ้นโดยเฉพาะ²² เมื่อปรากฏว่ามีการกระทำหรือมีเหตุอันควรสงสัย ว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายตามลักษณะของการกระทำผิดที่ได้กล่าวมาแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจสืบสวนและสอบสวน

²²พ.ร.บ. ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490
แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534 มาตรา 3

ได้²³ การสืบสวนและสอบสวนนั้นย่อม หมายถึง การสืบสวนและสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา²⁴ และเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจที่จะทำการหรือสั่งให้กระทำการเฉพาะเท่าที่จำเป็นดังนี้

1. ตรวจ ค้น และบังคับผู้ควบคุมเรือ และคนประจำเรือให้เรือหรือขนส่งของในเรือเพื่อการตรวจค้น
2. จับเรือ และบังคับผู้ควบคุมเรือ และคนประจำให้พวงเรือ หรือให้ทำการอื่นเพื่อให้เรือนั้น ไปยังที่ซึ่งสะดวกแก่การตรวจค้น การสอบสวนหรือการดำเนินคดี
3. ยึดเรือ ที่จับไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหา หรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ฟ้องผู้ต้องหา
4. จับ และควบคุมผู้ต้องหาว่าการกระทำความผิดไว้ได้ไม่เกินเจ็ดวัน เมื่อพนักงานตรวจปล่อยหรือส่งตัวให้พนักงานสอบสวน พร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนเท่าที่ทำไว้²⁵

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ทหารเรือยังมีอำนาจที่จะสั่งและบังคับให้ผู้ควบคุมเรือ และคนประจำเรือลำที่ใช้ หรือสงสัยว่าใช้ในการกระทำความผิด หรือที่ความผิดเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าเกิดขึ้นทำการหยุดเรือ หรือนำเรือไปยังที่ใดที่หนึ่ง ถ้าไม่ปฏิบัติตามก็ให้มีอำนาจดำเนินการใดๆ เพื่อบังคับให้ปฏิบัติตาม หรือเพื่อนำเรือไป หรือเพื่อป้องกันการหลบหนี²⁶ และเจ้าหน้าที่ทหารเรือยังมีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา²⁷ ซึ่งหมายความว่าเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจตรวจค้น และจับกุมได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีหมายค้น หรือหมายจับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา²⁸ เนื่องจากในปัจจุบันบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจค้น จับกุม

²³ พ.ร.บ. ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534 มาตรา 4

²⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(10) และ (11)

²⁵ พ.ร.บ. ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534 มาตรา 4

²⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 5

²⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 6

²⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 และ 92

นั้น จะต้องมีหมายจากศาล จึงจะทำการตรวจค้น จับกุมได้²⁹ ซึ่งจะเห็นได้ว่าอำนาจของ เจ้าหน้าที่ทหารเรือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจค้น และจับกุมนั้นย่อมได้รับผลกระทบจากบทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญโดยจะขอก้าวถึงรายละเอียดในเรื่องนี้ในบทที่ 4 เกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินคดีอาญา โดยเจ้าหน้าที่ทหารเรือต่อไป

เมื่อพิจารณาถึงขอบเขตที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับจาก พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือ นั้น จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการสืบสวนและสอบสวนการกระทำผิดกฎหมายฉบับต่างๆ ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารเรือในการทำการสอบสวนนั้น ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจและหน้าที่ เช่น พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา³⁰ ย่อมหมายความว่าเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจเทียบเท่ากับพนักงานสอบสวนในการทำการสอบสวนการกระทำผิด ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ กล่าวคือ มีอำนาจในการตรวจค้น จับกุม ยึดของกลางสอบสวนปากคำ ควบคุมตัว และจัดทำสำนวนการสอบสวน เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนที่เป็นข้าราชการตำรวจ เจ้าหน้าที่ทหารเรือ ตามพ.ร.บ. ฉบับนี้ นอกจากนี้จะมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว หากพิจารณาในแง่ของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยเจ้าหน้าที่ผู้สัมผัสหรือใกล้ชิดกับข้อเท็จจริงในการกระทำผิด และต้องเป็นผู้เริ่มต้นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

เมื่อได้ทราบถึงขอบเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเลแล้ว สมควรที่จะพิจารณาถึงสถานะทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ เพื่อที่จะได้รับทราบถึงบทบาทของเจ้าหน้าที่ทหารเรือที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่อไป

- สถานะทางกฎหมายของผู้ใช้อำนาจ

จากการพิจารณาถึงบทบัญญัติของ พ.ร.บ. ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเล และขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือแล้ว จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ มีสถานะทางกฎหมายเป็นพนักงานสอบสวนและพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากเมื่อพิจารณาถึงขอบเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือแล้ว จะเห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการ ตรวจ ค้น จับกุม ยึดเรือ ควบคุมผู้ต้อง

²⁹รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 237 และ 238

³⁰พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534 มาตรา 6

หาไว้ ไม่เกิน 7 วัน และมีหน้าที่ต้องทำสำนวนการสอบสวนส่งไปยังพนักงานอัยการด้วย เนื่องจาก ผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้ใช้อำนาจของอธิบดีกรมตำรวจ (ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ) หรือ ข้าหลวงประจำจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) ในการแย่งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือเป็นผู้ส่งสำนวนและมีความ เห็นควรสั่งฟ้องไปยังพนักงานอัยการ³¹ จึงถือเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารเรือที่จะต้องทำการสอบสวน และจัดทำสำนวนการสอบสวนพร้อมด้วยความเห็นควรสั่งฟ้อง หรือไม่ฟ้องผู้ต้องหาส่งไปยัง พนักงานอัยการ หากพนักงานอัยการมีความเห็นแย้งกับเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ผู้มีอำนาจในการ พิจารณาความเห็นแย้งคือ ผู้บัญชาการทหารเรือแทนที่จะเป็นอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ว่าราชการ จังหวัด ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่แตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อย่างไรก็ตาม การ จัดทำสำนวนการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้จะต้องกระทำภายในระยะเวลา ไม่เกิน 7 วัน นับตั้งแต่วันที่ทำการจับกุมผู้ต้องหาซึ่งตรงกับระยะเวลาในการควบคุมตัวผู้ต้องหา หากพ้นกำหนดแล้วต้องปล่อยตัวผู้ต้องหา หรือส่งตัวให้พนักงานสอบสวน พร้อมด้วยสำนวนการ สอบสวนเท่าที่ทำไว้³² และในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือส่งตัวผู้ต้องหาให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไปนั้น มิให้ถือว่าการควบคุมตัวผู้ต้องหา ซึ่งได้กระทำมาก่อนที่พนักงานสอบสวนได้จับตัวผู้ ต้องหานั้น เป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวน ซึ่งหมายความว่า เมื่อพนักงานสอบสวนได้จับ กุมตัวผู้ต้องหาจากเจ้าหน้าที่ทหารเรือแล้ว ยังคงมีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาได้อีก แม้ว่าการควบคุมตัวผู้ต้องหาของเจ้าหน้าที่ทหารเรือจะล่วงเลยระยะ ระยะเวลาการควบคุมตัวผู้ต้องหาตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ตาม

เจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิด บางอย่างทางทะเล จึงมีสถานะทางกฎหมายเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา เนื่องจากเป็นเจ้าพนักงานที่กฎหมายได้แต่งตั้งให้อำนาจและหน้าที่การสอบ สอนคดีอาญาเจ้าหน้าที่ทหารเรือจึงเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่เริ่มต้นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

³¹พ.ร.บ. ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 แก้ไข เพิ่มเติม พ.ศ.2534 มาตรา 6

³²เรื่องเดียวกัน, มาตรา4(4)

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้ เกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เว้นแต่กรณีมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นจะยึดเวลาเกินกว่า 48 ชั่วโมง แต่รวมกันแล้วต้องไม่เกิน 3 วัน

แทนพนักงานสอบสวนที่เป็นข้าราชการตำรวจ การที่กฎหมายได้แต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือเป็นพนักงานสอบสวน มีผลทำให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือเป็นเจ้าพนักงานของรัฐและเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมด้วยเจ้าหน้าที่ทหารเรือจึงมีหน้าที่ในการรักษาการตามกฎหมาย และมีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญากฎหมายจึงได้มอบอำนาจในการตรวจค้น จับกุม ควบคุมตัวและสอบสวนแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือ ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารเรือจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ หากเพิกเฉยไม่ทำหน้าที่ย่อมมีความผิดฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

3.1.1.2 พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงไทยในเขตการประมงไทย พ.ศ.2482 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2539)

กฎหมายฉบับนี้ เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการอนุญาตให้ทำการประมงในเขตการประมงไทย บุคคลหรือห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทจำกัด จะต้องขออนุญาตในการทำการประมง จึงจะสามารถทำการประมงในเขตการประมงไทยได้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพกฎหมายจึงได้มอบอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายฉบับนี้ให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารเรือก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ด้วย

- หลักการและเหตุผลในการให้อำนาจ

จากการค้นคว้าของผู้เขียน ไม่พบหลักการและเหตุผลในการประกาศใน พ.ร.บ.ฉบับนี้ แต่เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์แห่งกฎหมายฉบับนี้แล้ว จะเห็นได้ว่ามุ่งที่จะคุ้มครองและสงวนสิทธิในการทำประมงไทยไว้ให้กับคนไทยเท่านั้น และเนื่องจากการทำการประมงนั้นส่วนใหญ่กระทำในท้องทะเล เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการดูแลรักษาประโยชน์ของชาติในทะเลย่อมได้แก่ กองทัพเรือ จึงได้มีการมอบอำนาจให้แก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย

- ลักษณะของการกระทำผิด

ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ได้กำหนดให้เขตการประมงไทย หมายถึง เขตน่านน้ำไทยหรือน่านน้ำอื่นใด ซึ่งประเทศไทยใช้อยู่หรือมีสิทธิที่จะใช้ต่อไปในการจับสัตว์น้ำ โดยที่น่านน้ำเหล่านั้นปรากฏโดยทั่วไปว่ามีขอบเขตกฎหมายท้องถิ่น หรือธรรมเนียมประเพณี หรือตามกฎหมาย

ระหว่างประเทศ หรือตามสนธิสัญญา หรือด้วยประการใดๆ³³ การที่ พ.ร.บ. ฉบับนี้ได้กำหนดถึงเขตการประมงไทยไว้เพื่อสงวนสิทธิในการทำการประมงในเขตการประมงไทยไว้ให้แก่ ผู้ที่ได้รับอนุญาตในการทำการประมง ซึ่งได้แก่บุคคล หรือนิติบุคคลที่มีสัญชาติไทยเท่านั้น³⁴ นอกจากนี้ยังห้ามมิให้เรือประมงที่มีสัญชาติต่างประเทศ หรือเรือที่เป็นของคนต่างด้าว หรือของนิติบุคคลที่มีสัญชาติต่างประเทศ หรือเรือที่มีสัญชาติไทยที่มีคนประจำเรือเป็นคนต่างด้าวรวมอยู่ด้วย ทำการประมงในเขตการประมงไทยด้วย³⁵ และในการทำการประมงในเขตการประมงไทยนั้น ผู้ทำการประมงจะต้องมีใบอนุญาตที่ได้รับสำหรับทำการประมงประจำไปกับเรือด้วย ในขณะที่ทำการประมง³⁶

เพื่อให้การบังคับการตามกฎหมายฉบับนี้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายจึงได้แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ในการบังคับการตามกฎหมาย ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ที่กฎหมายแต่งตั้งขึ้นตามกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ พนักงานประมง กรมการจังหวัด กรมการอำเภอ เจ้าท่า พนักงานศุลกากร ผู้บังคับการเรือ หรือผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารแห่งราชนาวิก และเจ้าพนักงานอื่นๆ ซึ่งรัฐมนตรีได้แต่งตั้งขึ้น เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้³⁷ เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ได้รับการแต่งตั้งตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ย่อมได้แก่ผู้บังคับการเรือ หรือผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารแห่งราชนาวิก โดยจะมีขอบเขตการใช้อำนาจในการปฏิบัติการดังที่จะได้กล่าวถึงในหัวข้อต่อไปนี้

- ขอบเขตการใช้อำนาจ

พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทหารเรือ มีอำนาจในการตรวจและค้นเรือที่ใช้ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้ในการประมง โดยละเมิดต่อพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมทั้งมีอำนาจที่จะยึดเครื่องมือที่ใช้ในการประมง เอกสารและวัตถุอื่นที่สามารถใช้

³³พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ.2482 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534 มาตรา 4

³⁴เรื่องเดียวกัน, มาตรา 5

³⁵เรื่องเดียวกัน, มาตรา 7

³⁶เรื่องเดียวกัน, มาตรา 8

³⁷เรื่องเดียวกัน, มาตรา 4

เป็นพยานหลักฐาน รวมทั้งสัตว์น้ำที่พบอยู่ในเรือ อันควรสงสัยว่าได้จับในเขตการประมงไทยด้วย³⁸ นอกจากนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ยังมีอำนาจจับ และยึดเรือที่ได้กระทำผิด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้กระทำผิด และมีอำนาจที่ฟ้องเรือนั้น หรือบังคับให้ผู้ควบคุมเรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อนำไปยังท่าเรือที่ใกล้ที่สุด ที่เหมาะแก่การสอบสวน หรือทำการอย่างอื่น เพื่อพิจารณาตามกฎหมาย การสอบสวนความผิดอาญาตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการจับกุม หรือสั่งให้จับกุมนั้น มีอำนาจทำการสอบสวนได้³⁹

- สถานะทางกฎหมายของผู้ใช้อำนาจ

ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ จะเห็นได้ว่ามิได้มีการกำหนดให้เป็นการชัดเจนว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งและมอบอำนาจนั้น มีสถานะทางกฎหมายอย่างไร เหมือนกับ พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือฯ ซึ่งตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือฯ ได้มีการกำหนดอย่างชัดเจนว่า เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีสถานะทางกฎหมายเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และหากมีการสอบสวนผู้กระทำผิดให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ทำการสอบสวนนั้น มีสถานะเป็นพนักงานสอบสวนด้วย⁴⁰

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงขอบเขตอำนาจที่พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งรวมถึงเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้แล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้กระทำการจับกุม หรือสั่งให้จับกุมมีอำนาจทำการสอบสวนได้ และตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้มิได้มีการกำหนดถึงการนำตัวผู้ถูกจับกุมส่งให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ด้วย ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ จึงมีสถานะทางกฎหมายเป็นพนักงานสอบสวนด้วย แม้ว่ากฎหมายจะมิได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนถึงสถานะทางกฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ก็ตาม⁴¹

³⁸ พ.ร.บ. ว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ.2482 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2539 มาตรา 9

³⁹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 10

⁴⁰ พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534 มาตรา 6 และ 7

⁴¹ คำพิพากษาฎีกา ที่ 1272-73/2494 ผู้บังคับการเรือแห่งราชนาวิกไทย ผู้กระทำการจับกุม หรือสั่งให้จับกุมคนต่างด้าวที่ลักลอบเข้ามาทำการประมงในเขตน่านน้ำไทยนั้น ย่อมเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนได้ตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ.2482

เมื่อพิจารณาประกอบกับ พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเลแล้ว จะเห็นได้ว่ามาตรา 4 ของ พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือฯ เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการประมง ซึ่ง พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงฯ นั้นก็เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการประมงฉบับหนึ่ง ดังนั้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือจึงเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ทั้งสองฉบับ โดยใน พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือฯ นั้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีสถานะทางกฎหมายเป็นพนักงานสอบสวน ในขณะที่ พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงฯ มิได้มีการบัญญัติไว้ และในขณะเดียวกัน ตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือฯ นั้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือสามารถนำตัวผู้ถูกจับกุมส่งให้พนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินการต่อไปได้ แต่ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงฯ นั้น มิได้มีการบัญญัติให้ผู้ทำการจับกุมนำตัวผู้ถูกจับกุมส่งพนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินการต่อไปได้ จึงเป็นการบัญญัติกฎหมายที่ซ้ำซ้อนกัน และเกิดความไม่ชัดเจนว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับใด หากมีการกระทำผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงฯ ซึ่งในความเห็นของผู้เขียนเห็นว่า หากเกิดการกระทำผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงฯ เจ้าหน้าที่ทหารเรือย่อมมีอำนาจตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือฯ ปฏิบัติการได้ เนื่องจากในมาตรา 4 ของ พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือฯ ได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการประมงไว้ด้วย

จะเห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ได้รับการแต่งตั้ง ตามกฎหมายทั้งสองฉบับ คือ พ.ร.บ. ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือฯ และพ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงฯ นั้นมีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนการกระทำผิดตามกฎหมายทั้งสองฉบับ ดังนั้น ในการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ทหารเรือตามกฎหมายทั้งสองฉบับ เจ้าหน้าที่ทหารเรือจึงถือเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย ซึ่งถือเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินการยุติธรรมทางอาญาในชั้นต้น เนื่องจากเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ หน่วยงานแรกที่มีโอกาสสัมผัสหรือใกล้ชิดกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายมากที่สุด นอกจากกฎหมายทั้งสองฉบับที่ได้มีการมอบอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายที่เกิดขึ้นทางทะเลแล้ว ยังมีกฎหมายอีกหลายฉบับที่ได้มอบอำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือ แต่การมอบอำนาจกลับมีความแตกต่างจาก พ.ร.บ.ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือฯ และ พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงฯ เนื่องจากมิได้มีการมอบอำนาจและหน้าที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือ มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาอย่างเต็มรูปแบบ แต่กลับมอบอำนาจสอบสวนแต่เพียงบางส่วน กล่าวคือ อำนาจในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น และอำนาจในการตรวจค้น

จับกุมแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือในการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายในทะเล โดยจะขอกล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อต่อไปนี้

3.1.2 กฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น

จากการรวบรวมข้อมูลของผู้เขียนพบว่า มีกฎหมายจำนวน 2 ฉบับ ที่ได้มอบอำนาจในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นให้แก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือ คือ พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ.2530 และ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ.2534 โดยเนื้อหาของสาระของกฎหมายทั้ง 2 ฉบับมีรายละเอียดดังนี้

3.1.2.1 พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ.2530

กฎหมายฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันและระงับการกระทำที่เป็น การก่อวินาศกรรมในสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล โดยได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- หลักการและเหตุผลในการให้อำนาจ

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ มีการผลิตปิโตรเลียมในทะเล ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ และไหล่ทวีปของราชอาณาจักรไทย สมควรให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการ ป้องกันและระงับการกระทำที่เป็น การก่อวินาศกรรม สถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล ในเขต เศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีปดังกล่าว และมีอำนาจสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น เพื่อส่งเรื่องให้ พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดำเนินการต่อไป จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้

- ลักษณะของการกระทำผิด

พ.ร.บ.ฉบับนี้ ได้กำหนดความหมายของสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล ว่าหมายความถึง สิ่งติดตั้งเดี่ยว หรือมากกว่านั้น ที่สร้างขึ้นหรือติดตั้งอย่างชั่วคราว หรือถาวรในเขต เศรษฐกิจจำเพาะ หรือไหล่ทวีปของราชอาณาจักรไทย เพื่อวัตถุประสงค์ในการผลิต หรืออำนวยความสะดวกในการผลิตปิโตรเลียม และหมายความรวมถึง เรือ แท่นลอย หรือโครงสร้างอื่นใดที่อยู่ ประจำ และเป็นส่วนหนึ่งของการผลิต หรืออำนวยความสะดวกในการผลิตปิโตรเลียมในเขตเศรษฐกิจ

จำเพาะ หรือไหลทวิปดังกล่าว⁴² ในปัจจุบันปรากฏว่ามีบริษัทต่างประเทศได้รับสัมปทานเป็นผู้ดำเนินการผลิตปิโตรเลียม และสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล ตลอดจนระบบท่อที่ใช้ในกระบวนการผลิตทั้งหลายนั้นตั้งอยู่นอกทะเลอาณาเขตของประเทศไทยเกือบทั้งสิ้น แต่แม้ว่าจะอยู่นอกราชอาณาจักรประเทศไทยก็มีอำนาจในการคุ้มครองทรัพย์สินนั้นได้ โดยหลักของอนุสัญญาเจนีวาด้วยไหลทวิป ค.ศ.1958 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 ที่ได้ให้สิทธิรัฐชายฝั่งที่จะสร้าง และบำรุงรักษาสั่งติดตั้งกลอุปรณ์อื่นๆ บนไหลทวิป เพื่อการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้ง จัดตั้งเขตปลอดภัยรอบสั่งติดตั้ง และกลอุปรณ์เหล่านั้น และดำเนินการมาตรการที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองสั่งติดตั้ง และกลอุปรณ์เหล่านั้น รัฐจึงได้มอบอำนาจในการคุ้มครองสถานที่ผลิตปิโตรเลียม เพื่อประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ ให้แก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือในการป้องกันและระงับการกระทำที่เป็นการก่อวินาศกรรมสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล โดยได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือ ซึ่งได้แก่ นายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตร ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บังคับการเรือ ผู้บังคับหมู่เรือ ผู้บังคับหมวดเรือ ผู้บังคับกองเรือ ผู้บัญชาการกรมนาวิกโยธิน ผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ ผู้บัญชาการทหารเรือ หรือตำแหน่งอื่นที่ผู้บัญชาการทหารเรือได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เทียบเท่าตำแหน่งดังกล่าว และนายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตรซึ่งผู้บัญชาการทหารเรือได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแต่งตั้งขึ้นโดยเฉพาะ⁴³ มีอำนาจในการปฏิบัติการตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ ซึ่งลักษณะการกระทำผิดตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ สามารถแยกได้เป็น 3 ประเภท คือ ความผิดอันมีลักษณะเป็นการก่อวินาศกรรม ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่ได้กระทำบน เหนือ หรือใต้สถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล หรือในเขตปลอดภัย และความผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเลโดยเฉพาะ

ความผิดอันมีลักษณะเป็นการก่อวินาศกรรม หมายถึง การกระทำใดๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ หรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวนขัดขวางหน่วงเหนี่ยว ระบบการปฏิบัติงานใดๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลนั้น เป็นการทำให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐที่ได้กระทำต่อสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล⁴⁴

⁴²พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ.2530 มาตรา 4

⁴³เรื่องเดียวกัน, มาตรา 4

⁴⁴เรื่องเดียวกัน, มาตรา 4 และ พ.ร.บ. ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.2522 มาตรา 4

ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่ได้กระทำบน เหนือ หรือใต้สถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล หรือในเขตปลอดภัย ได้แก่ความผิดดังต่อไปนี้

1. ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง (มาตรา 136-146)
2. ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน (มาตรา 209-216)
3. ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน (มาตรา 217-226 และมาตรา 231)
4. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย (มาตรา 288-290 และมาตรา 295-298)
5. ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง (มาตรา 309-310 และมาตรา 313-315 และมาตรา 322-324)
6. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (มาตรา 334-335 มาตรา 336-339 มาตรา 340 มาตรา 340 ตี มาตรา 357-360 มาตรา 362 มาตรา 364 และมาตรา 365)⁴⁵

ความผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ.2530 โดยเฉพาะได้แก่ การห้ามมิให้มีการเดินเรือในเขตปลอดภัย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมทรัพยากรธรณี หรือมีความจำเป็น เพราะเหตุสุดวิสัย หรือประสบภัยอันตรายร้ายแรง⁴⁶ ซึ่งเขตปลอดภัยได้แก่ เขตรอบสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเลมีระยะห้าร้อยเมตร โดยวัดจากแต่ละจุดของขอบด้านนอกของสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเลตามกฎหมายระหว่างประเทศ⁴⁷ แต่อย่างไรก็ตาม เรือของทางราชการ เรือของผู้รับสัมปทานปิโตรเลียมในเขตท้องที่นั้น และเรือของผู้รับจ้าง ซึ่งได้ทำสัญญาจ้างเท่ากับผู้รับสัมปทานในเขตท้องที่นั้น ไม่ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมทรัพยากรธรณีแต่อย่างใด ในการเดินเรือในเขตปลอดภัย

นอกจากนี้ ในกรณีที่มีการประกาศกำหนดเขตต่อ รวมทั้งอุปกรณ์ของท่อที่ใช้ในการปิโตรเลียม หรือมีการประกาศกำหนดเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ตามกฎหมายว่าด้วย การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยแล้ว ห้ามมิให้ทำการทอดสมอเรือ หรือเกาสมอ หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง อันอาจเป็นอันตรายต่อท่อที่ใช้ในกระบวนการผลิตปิโตรเลียม หรือท่อที่ใช้ในระบบการขนส่งปิโตรเลียมจากสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเลมาถึงชายฝั่ง หรือท่อที่ใช้หรือเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการผลิตปิโตรเลียม ซึ่งเชื่อมโยงกันระหว่างสถานที่ผลิตปิโตรเลียมที่อยู่นอก

⁴⁵พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ.2530 มาตรา 8

⁴⁶เรื่องเดียวกัน, มาตรา 9

⁴⁷เรื่องเดียวกัน, มาตรา 4

เขตปลอดภัยรวมทั้งอุปกรณ์ของท่อดังกล่าว และห้ามมิให้มีการเดินเรือข้ามท่อ หรืออุปกรณ์ของท่อ โดยมีได้ชักสมอขึ้นพ้นจากน้ำจนแลเห็นได้⁴⁸

- **ขอบเขตการใช้อำนาจ**

ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ให้ถือว่าสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเลและเขตปลอดภัย อยู่ในราชอาณาจักร แม้ว่าข้อเท็จจริงจะปรากฏว่าอยู่นอกราชอาณาจักรก็ตาม และการกระทำความผิดตามกฎหมายไทยที่เกิดขึ้นบน เหนือ หรือใต้สถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล หรือในเขตปลอดภัย ให้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักรเช่นเดียวกัน⁴⁹

เมื่อมีการตรวจพบการกระทำความผิด พ.ร.บ.ฉบับนี้ ไม่ว่าจะเป็นความผิดอัน มีลักษณะเป็นการก่อวินาศกรรม ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาบางลักษณะ และความผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเลโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจ ในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นทั้งสิ้น⁵⁰ การสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ หมายความว่า แสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานรวบรวมพยานหลักฐาน หรือดำเนินการทั้งหลายอื่น ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารเรือได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อ ที่จะทราบข้อเท็จจริง หรือทราบรายละเอียดแห่งความผิด หรือพิสูจน์ความผิดหรือเพื่อให้ได้ตัวผู้ กระทำผิดมาส่งให้แก่พนักงานสอบสวนต่อไป⁵¹ อำนาจในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นของ เจ้าหน้าที่ทหารเรื่อนั้นเป็นอำนาจที่ปรากฏขึ้นมาเป็นครั้งแรกในพ.ร.บ.ฉบับนี้เนื่องจากตามกฎหมาย ฉบับอื่น รวมทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ปรากฏว่ามีอำนาจสืบสวนสอบสวน เบื้องต้นของพนักงานเจ้าหน้าที่เลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้แยกความหมาย ของคำว่า “การสืบสวน” และ “การสอบสวน” ออกจากกัน เมื่อพิจารณาถ้อยคำและความหมายของ การสืบสวนเบื้องต้น ประกอบกับการสืบสวนและการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

⁴⁸พ.ร.บ. ว่าด้วย ความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ.2530 , มาตรา 10

⁴⁹เรื่องเดียวกัน, มาตรา 6

⁵⁰เรื่องเดียวกัน, มาตรา 7 มาตรา 8 และมาตรา 11

⁵¹เรื่องเดียวกัน, มาตรา 4

ความอาญาแล้ว จะเห็นได้ว่าเป็นการนำเอาความหมายของการสืบสวนและสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มารวมกันนั่นเอง⁵²

การสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นของเจ้าหน้าที่ทหารเรือในความเห็นของผู้เขียน จึงเป็นเพียงการดำเนินการในเบื้องต้นในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดนำส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนต่อไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น มิได้มีอำนาจเต็มรูปแบบเหมือนกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใด นอกจากอำนาจในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นแล้ว เจ้าหน้าที่ทหารเรือยังมีอำนาจสั่งหรือบังคับให้เรือ หรืออากาศยานที่ใช้ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะใช้หรือได้ใช้ในการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้หยุดหรือไปยังที่แห่งใดแห่งหนึ่ง หรือลงยังสนามบิน หรือที่ขึ้นลงชั่วคราวแห่งใดแห่งหนึ่ง ในกรณีจำเป็นเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจใช้อาวุธประจำเรือ หรืออากาศยานบังคับได้⁵³

เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเรือสั่งหรือบังคับให้เรือ หรืออากาศยานหยุด หรือไปยังที่แห่งใดแห่งหนึ่ง หรือลงยังสนามบิน หรือที่ขึ้นลงชั่วคราวแห่งใดแห่งหนึ่งแล้ว เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบและค้นเรือ หรืออากาศยาน
2. สอบสวนผู้ควบคุมเรือหรืออากาศยาน และบุคคลในเรือหรืออากาศยาน
3. ควบคุมผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดไว้เพื่อสอบสวน ตลอดจนยึดเรือ

หรืออากาศยานและสิ่งของที่จะใช้ หรือได้ใช้ในการกระทำความผิด การควบคุมเรือ หรืออากาศยาน ผู้ควบคุมเรือหรืออากาศยาน บุคคลในเรือ หรืออากาศยาน ห้ามมิให้ควบคุมไว้เกินความจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี⁵⁴

อำนาจในการควบคุมตัวผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดไว้เพื่อสอบสวนนั้น ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ มิได้มีการกำหนดระยะเวลาในการควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ เหมือนกับ พ.ร.บ.ว่าด้วย

⁵² กัมพล อรุณพลอด, พล.ต.ต. "การสืบสวนกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน" (วิทยานิพนธ์หลักสูตรมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ.2535) หน้า 35.

⁵³ พ.ร.บ. ว่าด้วย ความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ.2530 มาตรา 12

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 13

ความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล ที่ได้กำหนดระยะเวลาในการควบคุมผู้ต้องหาไว้ไม่เกิน 7 วัน แต่การควบคุมผู้ต้องหา ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมฯ นั้นกำหนดอำนาจในการควบคุมผู้ต้องหาของเจ้าหน้าที่ทหารเรือไว้ว่า ห้ามมิให้ควบคุมไว้เกินความจำเป็นตามพหุติการณแห่งคดี การควบคุมผู้ต้องหา ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้จึงขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือผู้ทำการจับกุม และควบคุมตัว ในการพิจารณาว่า ความจำเป็นตามพหุติการณแห่งคดีนั้นมีมากน้อยแค่ไหน เพียงใด ซึ่งการควบคุมผู้ต้องหาไว้เป็นระยะเวลาอันยาวนานนั้น เป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกจับกุมเป็นอย่างมาก นอกจากนี้การควบคุมผู้ต้องหาก่อนที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือจะนำผู้ต้องหาส่งให้พนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินการต่อไปนั้น ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้มีให้นำระยะเวลาควบคุมผู้ต้องหาที่ได้กระทำก่อนส่งตัวผู้ต้องหาให้พนักงานสอบสวนเป็นระยะเวลาควบคุมผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอีกด้วย⁵⁵

เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเรือได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นเท่าที่จำเป็นแล้ว ปรากฏว่าผู้ควบคุมเรือหรืออากาศยาน บุคคลในเรือหรืออากาศยานมิได้กระทำผิดให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือปล่อยเรือ หรืออากาศยาน ผู้ควบคุมเรือ หรืออากาศยาน บุคคลในเรือ หรืออากาศยานโดยไม่ชักช้า⁵⁶ หากปรากฏว่ามีการกระทำผิดตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือส่งตัวผู้ต้องหา พร้อมด้วยสิ่งของที่ยึดไว้ และบันทึกทั้งปวงที่เกี่ยวข้องในคดีที่ทำไว้ให้แก่พนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้า เว้นแต่สิ่งของนั้นจะเป็นเรือ หรืออากาศยาน หรือสิ่งของอื่นที่พนักงานสอบสวนไม่อาจเก็บรักษาไว้ได้ ให้เจ้าหน้าที่เรือยึดไว้แทนพนักงานสอบสวน⁵⁷ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ หากมีอำนาจสอบสวนเต็มรูปแบบ เหมือนกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเล ทั้งนี้เพราะตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเรือดำเนินการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นแล้ว จะต้องนำตัวผู้ต้องหาส่งให้พนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งได้แก่ ข้าราชการตำรวจที่มีชั้นยศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป ดำเนินการสอบสวนและจัดทำสำนวนการสอบสวนเสนอให้พนักงานอัยการดำเนินการต่อไป ประกอบกับ พ.ร.บ.ฉบับนี้ได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวงที่เกิดขึ้น บน เหนือ หรือใต้สถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล

⁵⁵พ.ร.บ. ว่าด้วย ความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ.2530 มาตรา 22

⁵⁶เรื่องเดียวกัน, มาตรา 19

⁵⁷เรื่องเดียวกัน, มาตรา 18

หรือในเขตปลอดภัย⁵⁸ เจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้จึงมีอำนาจแต่เพียงการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นเท่านั้น นอกจากนี้การสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นแล้ว เจ้าหน้าที่ทหารเรือยังมีอำนาจในการไล่ติดตาม (HOT PURSUIT) ซึ่งเป็นมาตรการตามกฎหมายระหว่างประเทศอีกด้วย⁵⁹ หากสามารถไล่ติดตามและจับกุมเรือดังกล่าวมาได้ เจ้าหน้าที่ทหารเรือก็มีอำนาจตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นได้เช่นเดียวกัน

- สถานะทางกฎหมายของผู้ใช้อำนาจ

เมื่อได้พิจารณาถึงขอบเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้แล้วจะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ มีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระทำผิดตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้เท่านั้น มิได้มีอำนาจในการสอบสวนเต็มรูปแบบ จึงไม่อาจจะกล่าวได้ว่า เจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้มีสถานะทางกฎหมายเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แม้ว่าตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้จะได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้เป็นพนักงานสอบสวนด้วยก็ตาม⁶⁰ ทั้งนี้เพราะอำนาจที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับในการปฏิบัติกรณนั้น เมื่อจับกุมผู้ต้องหาได้จะต้องนำส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนและจัดทำสำนวนการสอบสวนต่อพนักงานอัยการต่อไป เจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้มีได้มีอำนาจในการสอบสวนผู้ต้องหา และจัดทำสำนวนการสอบสวน เพื่อเสนอต่อพนักงานอัยการได้โดยตรง หากเจ้าหน้าที่ทหารเรือทำการสอบสวน และเสนอสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการโดยตรง ในความเห็นของผู้เขียนเห็นว่าการสอบสวนที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ทหารเรือโดยเสนอสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการโดยตรงนั้น เป็นการสอบสวนที่มีขอบข่ายกฎหมายเนื่องจากมิได้กระทำโดยพนักงานสอบสวนที่ได้รับมอบอำนาจและหน้าที่ให้ทำการสอบสวนคดีอาญาประกอบกับใน พ.ร.บ.ฉบับนี้ยังได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง และให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือนำส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมสิ่งของที่ยึดไว้ และบันทึกทั้งปวงที่เกี่ยวข้องในคดีให้แก่พนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้าด้วยและเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับอำนาจหน้าที่ทหารเรือ ตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือฯแล้วจะเห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน และได้กำหนดถึงการโต้แย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ

⁵⁸ พ.ร.บ. ว่าด้วย ความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ.2530, มาตรา 6

⁵⁹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 14-16

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 21

โดยผู้บัญชาการทหารเรือด้วย ดังนั้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือฯ จึงมีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญา ตลอดจนการจัดทำสำนวนการสอบสวน และมีความเห็นสั่งฟ้อง หรือไม่ฟ้องผู้ต้องหาด้วย ในขณะที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมฯ นั้น ไม่ได้มีบทบัญญัติถึงอำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือในการจัดทำสำนวนการสอบสวน และความเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องแต่อย่างใด เจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมฯ จึงมีอำนาจแต่เพียงสืบสวนและสอบสวนเบื้องต้นเท่านั้น และมีได้มีสถานะทางกฎหมายเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใด แม้ว่าตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้จะกำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ตาม

3.1.2.2 พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ.2534

ปัญหาโจรสลัดนั้น ถือเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศที่นานาชาติจะต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหานี้ ทั้งนี้เพราะการกระทำอันเป็นโจรสลัดนั้น มิได้เกิดขึ้นเฉพาะในทะเลอาณาเขตของรัฐใดรัฐหนึ่ง หากแต่สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกพื้นที่ที่เป็นท้องทะเล ซึ่งปัญหาการกระทำอันเป็นโจรสลัดนั้น นอกจากจะมีผลกระทบต่อสวัสดิการความปลอดภัยของผู้ต้องดำรงชีพอยู่ในทะเลแล้วยังมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจด้วย รัฐจึงจำเป็นต้องออกกฎหมาย เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด กระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรายละเอียดของ พ.ร.บ. ฉบับนี้มีดังนี้

- หลักการและเหตุผลในการให้อำนาจ

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกองทัพเรือได้รับมอบหมายให้ดำเนินการปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด หรือการปล้นทรัพย์ทางทะเลทั้งในน่านน้ำอาณาเขต เขตเศรษฐกิจจำเพาะและทะเลหลวง แต่ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายใดให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือในการตรวจค้นและจับกุม ผู้กระทำความผิด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้กระทำความผิดตลอดจนการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว ประกอบกับตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และทางปฏิบัติของนานาประเทศยอมให้ทุกรัฐ ขยายเขตอำนาจเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัดออกไปในเขตเศรษฐกิจจำเพาะและทะเลหลวงได้ ดังนั้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำอัน

เป็นโจรสลัดและสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และทางปฏิบัติของนานาประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

- ลักษณะของการกระทำผิด

ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ ได้ให้นิยามความหมายของคำว่า “เจ้าหน้าที่ทหารเรือ” ว่า หมายความว่า นายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตร ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้ควบคุมเรือ ผู้บังคับการเรือ ผู้บังคับหมู่เรือ ผู้บังคับหมวดเรือ ผู้บังคับกองเรือ ผู้บัญชาการกองเรือ ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน ผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ ผู้บัญชาการทหารเรือ หรือตำแหน่งอื่น ที่ผู้บัญชาการทหารเรือได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เทียบเท่ากับตำแหน่งดังกล่าว และนายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตร ซึ่งผู้บัญชาการทหารเรือได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา⁶¹ เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ได้รับราชการแต่งตั้งตามกฎหมายฉบับนี้ ย่อมมีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้

การกระทำอันเป็นโจรสลัด ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ หมายความว่า

(ก) ยึดหรือเข้าควบคุมเรือลำใด โดยใช้กำลังหรือโดยขู่เข็ญว่าจะกระทำอันตรายต่อเรือหรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายต่อบุคคลในเรือนั้น

(ข) ทำลายเรือทำให้เกิดความเสียหายแก่เรือ หรือกระทำด้วยประการใดๆ อันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่เรือ

(ค) หน่วงเหนี่ยว กักขัง หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกายหรือ

(ง) ชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ ซึ่งได้กระทำในทะเลหลวงหรือในเขตเศรษฐกิจจำเพาะไม่ว่าจะเป็นของประเทศใดโดยบุคคลในเรือเอกชนหรืออากาศยานเอกชนลำหนึ่งต่อเรือบุคคล หรือทรัพย์ในเรืออีกลำหนึ่งและได้กระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของผู้กระทำนั้น⁶²

ฐานความผิดของการกระทำเป็นโจรสลัด ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้กว้างกว่าฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 7(3) แม้ว่า มาตรา 7(3) ของประมวลกฎหมายอาญาจะไม่ได้ใช้คำว่า โจรสลัด ไว้โดยชัดแจ้งก็ตาม แต่ที่มาของมาตรา 7(3) และตำรากฎหมายอาญาทุก

⁶¹พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ.2534 มาตรา 4

⁶²เรื่องเดียวกัน, มาตรา 4

ฉบับก็ยอมรับกันทั่วไปว่า มาตรา 7(3) คือ ความผิดฐานโจรสลัด ซึ่งมีความเหมาะสม เนื่องจากเป็นเรื่องของการชิงทรัพย์ในทะเลหลวง (Animus Furandi) เป็นบรรทัดฐาน⁶³

การกระทำอันเป็นโจรสลัด หากประกอบด้วยเจตนาพิเศษอื่น ผู้กระทำการนั้น ต้องได้รับโทษเพิ่มขึ้นตามความร้ายแรงของพฤติกรรมแห่งคดี โดยแบ่งออกเป็น 13 เหตุด้วยกัน คือ

1. ผู้ใดกระทำการอันเป็นโจรสลัด โดยยึดหรือเข้าควบคุมเรือโดยใช้กำลัง หรือโดยขู่เข็ญว่าจะกระทำอันตรายต่อเรือ หรือโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายต่อบุคคลในเรือนั้น
2. ผู้ใดกระทำการอันเป็นโจรสลัด โดยทำลายเรือ
3. ผู้ใดกระทำการอันเป็นโจรสลัด โดยทำให้เกิดความเสียหายแก่เรือจนเรือนั้นอยู่ในลักษณะอันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคล
4. ผู้ใดกระทำการอันเป็นโจรสลัด โดยทำให้เกิดความเสียหายแก่เรือ หรือกระทำความผิดประการใดๆ อันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่เรือ
5. ผู้ใดกระทำการอันเป็นโจรสลัด โดยหน่วงเหนี่ยวกักขัง หรือกระทำความผิดประการใดๆ ให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย
6. ผู้ใดกระทำการอันเป็นโจรสลัด โดยชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์⁶⁴
7. ถ้าการกระทำความผิด ตามข้อ 1 ถึง 6 ได้กระทำโดยข่มขืนกระทำชำเราหญิงอื่นซึ่งมิใช่ภรรยาของตน โดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยหญิงอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้หญิงเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น
8. ถ้าการกระทำความผิด ตามข้อ 1 หรือ 6 ได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ ใช้อาวุธ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำการฆาตกรรม
9. ถ้าการกระทำความผิด ตามข้อ 1 ถึง 6 ได้กระทำจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส

⁶³ สมเจตน์ มงคลหัตถิ, พ.ต.อ. “ปัญหากฎหมายว่าด้วยการปราบปรามโจรสลัด” (วิทยานิพนธ์หลักสูตรมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536) หน้า 41-42

⁶⁴ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ.2534 มาตรา 15-20

10. ถ้าการกระทำความผิด ตามข้อ 1 ถึง 6 ได้กระทำจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย⁶⁵

11. ผู้ใดกระทำการอันเป็นโจรสลัดโดยใช้เรือรบ เรือของรัฐบาล หรืออากาศยานของรัฐบาล ซึ่งตนได้เข้ายึด หรือเข้าควบคุม หรือโดยกระทำต่อเรือของรัฐบาล ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น⁶⁶

12. ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในการกระทำความผิดนั้น⁶⁷

13. ผู้ใดพยายามกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ⁶⁸

ตามความหมายของการกระทำอันเป็นโจรสลัดและเจตนาพิเศษนั้น จะต้องมิเจตนาหลักในการกระทำการอันเป็นโจรสลัดในเบื้องต้น ซึ่งสามารถพิจารณาถึงองค์ประกอบของการกระทำการอันเป็นโจรสลัดได้ 3 ประการ กล่าวคือ

(1) มีการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของผู้กระทำ กล่าวคือ การกระทำอันเป็นโจรสลัดต้องมีเหตุจูงใจเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของผู้กระทำผิดนั้นเองไม่ใช่เรื่องที่กระทำโดยวัตถุประสงค์ทางการเมืองเช่น การปล้นหรือข่มขืนคนในเรือ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวของผู้กระทำผิด แต่ถ้าเป็นการเข้ายึดเรือในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ เพื่อทำการต่อต้านการปฏิวัติ หรือเพื่อก่อการรัฐประหารเป็นเรื่องทางการเมืองไม่ใช่องค์ประกอบความผิดฐานโจรสลัดตามที่ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัดมุ่งจะลงโทษ

(2) เป็นการกระทำโดยผู้อยู่ในเรือหรืออากาศยานต่างลำกัน แสดงว่าการกระทำอันเป็นโจรสลัดต้องเป็นเรื่องที่มีเรือโจร และเรือเหยื่อประกอบอยู่ในข้อเท็จจริงด้วย ถ้ามีการกระทำผิดเช่น การชิงทรัพย์โดยลูกเรือหรือคนโดยสารในเรือลำเดียวกัน กรณีนี้ไม่ครบองค์ประกอบของมาตรา 4 ของพ.ร.บ.ฉบับนี้การที่เรือลำหนึ่งออกทำการหาเหยื่อ หรือคอยปล้นสะดมอีกลำหนึ่งในทะเลหลวงหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะ โดยในขณะที่กระทำผิดผู้กระทำผิดอาจจะขึ้นไปกระทำผิดอยู่บนเรือเหยื่อเองก็ได้ ถือเป็นความผิดตามนี้

⁶⁵พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ.2534, มาตรา 21-24

⁶⁶เรื่องเดียวกัน, มาตรา 25

⁶⁷เรื่องเดียวกัน, มาตรา 26

⁶⁸เรื่องเดียวกัน, มาตรา 27

(3) พื้นที่เกิดเหตุอยู่นอกทะเลอาณาเขต คือ อยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ หรือ ทะเลหลวง กล่าวคือ ถ้ามีการฆ่าหรือข่มขืนเกิดขึ้นในทะเลอาณาเขตของไทย ถือเป็นการทำผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา แต่ถ้าความผิดเกิดในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (เขตทางทะเลที่เลย 12 ไมล์ทะเล จากเส้นฐานของรัฐ ซึ่งเป็นทะเลอาณาเขตของไทยจนถึงระยะ 200 ไมล์ทะเล) หรือเกิดในทะเล หลวง (ทะเลที่ไม่อยู่ในอำนาจของรัฐใด คือ เลยจากเขตเศรษฐกิจจำเพาะออกมา) กรณีจะเข้าตาม พ.ร.บ.ฉบับดังกล่าว⁶⁹

เมื่อปรากฏการกระทำผิดอันเป็นการกระทำการอันเป็นโจรสลัด ดังกล่าวข้าง ดันแล้ว เจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับการมอบอำนาจตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ย่อมมีอำนาจในการปฏิบัติการ ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดได้ โดยมีขอบเขตของการใช้อำนาจ ดังที่จะกล่าวในหัวข้อต่อ ไป

- ขอบเขตการใช้อำนาจ

เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ได้รับการแต่งตั้งตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้มีอำนาจในการ ปฏิบัติการคล้ายคลึงกับเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิต พิโตรเลียมในทะเลกล่าวคือ พ.ร.บ.ฉบับนี้ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจดำเนินการตาม ความจำเป็น เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด รวมทั้งมีอำนาจสืบสวน สอบสวนเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัด⁷⁰ อำนาจในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นของ เจ้าหน้าที่ทหารเรือ ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ มีความหมายเช่นเดียวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับ สถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเลทุกประการ⁷¹

เจ้าหน้าที่ทหารเรือตามพ.ร.บ.ฉบับนี้ มีอำนาจสั่งหรือบังคับให้เรือ หรือ อากาศยานที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมี หรือ ได้มีการกระทำอันเป็นโจรสลัด หยุดหรือไปยังที่แห่งใด แห่งหนึ่งหรือลงยังสนามบิน หรือที่ขึ้นลงชั่วคราวแห่งใดแห่งหนึ่ง และในกรณีจำเป็นอาจใช้อาวุธ

⁶⁹สมเจตน์ มงคลหัตถิ, พ.ต.อ. "วิเคราะห์ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการกระทำอัน เป็นโจรสลัด พ.ศ.2534" วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (ธันวาคม 2537) ; 21

⁷⁰พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ.2534 มาตรา 5

⁷¹เรื่องเดียวกัน, มาตรา 4

บังคับได้⁷² เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเรือได้ดำเนินการแล้ว เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจปฏิบัติต่อเรือหรืออากาศยานและบุคคลในเรือ หรืออากาศยานนั้น ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบเรือ หรืออากาศยาน
2. สืบสวนสอบสวนเบื้องต้นผู้ควบคุมเรือ หรืออากาศยานและบุคคลในเรือ หรืออากาศยานสงสัยว่าจะมีหรือได้มีการกระทำความผิดเป็นโจรสลัด ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจจับกุม และควบคุมผู้ต้องสงสัย ตลอดจนควบคุมเรือ หรืออากาศยาน และสิ่งของที่จะใช้ หรือได้มา

ในการกระทำความผิดหรือได้มาจากการกระทำความผิด ห้ามมิให้ควบคุมเรือ หรืออากาศยาน ผู้ควบคุมเรือ หรืออากาศยานหรือบุคคลในเรือ หรืออากาศยานไว้เกินความจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี⁷³

หากทำการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นแล้ว ไม่พบว่ามีกระทำความผิดเป็นโจรสลัดให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือทำการปล่อยเรือ หรืออากาศยาน และผู้ควบคุมเรือ หรืออากาศยาน ตลอดจนบุคคลในเรือ หรืออากาศยานนั้นไป⁷⁴ หากพบว่ามีกระทำความผิดเป็นโจรสลัดให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือจัดส่งผู้ต้องหา พร้อมด้วยเรือ หรืออากาศยาน และสิ่งของที่ยึดไว้ และบันทึกทั้งปวงที่เกี่ยวข้องในคดีที่ทำไว้ไปยังพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ผู้บังคับบัญชาการทหารเรือ และอธิบดีกรมตำรวจร่วมกันกำหนดโดยไม่ชักช้า เว้นแต่ในกรณีที่เป็นเรือ หรืออากาศยาน หรือสิ่งของอื่นที่พนักงานสอบสวนไม่อาจเก็บรักษาไว้ได้ ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือยึดไว้แทนพนักงานสอบสวน⁷⁵

เมื่อพิจารณาถึงขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้โดยรวมแล้วจะเห็นได้ว่าไม่มีความแตกต่างจากขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ว่าด้วย ความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล เท่าใดนัก หากแต่เจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเลอยู่ 2 ประการคือ ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการตรวจสอบเรือ หรืออากาศยานที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีหรือได้มีการกระทำความผิดเป็นโจรสลัด โดยมีอำนาจดำเนินการ ดังนี้

⁷²พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการกระทำเป็นโจรสลัด พ.ศ.2534, มาตรา 6

⁷³เรื่องเดียวกัน, มาตรา 6

⁷⁴เรื่องเดียวกัน, มาตรา 7

⁷⁵เรื่องเดียวกัน, มาตรา 9

1. ส่งเรือ หรืออากาศยานในบังคับบัญชา ไปยังเรือที่ต้องสงสัยนั้นเพื่อการตรวจสอบเอกสารที่แสดงสิทธิในการชักธง
2. สอบถามและตรวจพิสูจน์สัญชาติ และทะเบียนของอากาศยานที่ต้องสงสัย รวมทั้งการปฏิบัติตามแผนการบิน และรายละเอียดเกี่ยวกับอากาศยานนั้น⁷⁶

นอกจากนี้ ในเรื่องของอำนาจในการควบคุมตัวผู้ต้องหาของเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ แม้ว่าจะได้มีบทบัญญัติไว้เช่นเดียวกัน พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล คือ ห้ามมิให้ควบคุมไว้เกินความจำเป็นตามพหุติการณแห่งคดีก็ตาม แต่ก็ได้มีบทบัญญัติที่แตกต่างออกไป คือ ได้มีการกำหนดถึงระยะเวลาไม่เกินสามสิบวัน หากต้องใช้เวลากว่าสามสิบวัน ต้องขอรับอนุมัติจากผู้บัญชาการทหารเรือเพื่อขยายเวลาออกไป และในกรณีที่ได้นำตัวผู้ต้องหามาถึงที่ทำการของเจ้าหน้าที่ทหารเรือแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือมีการจัดส่งผู้ต้องหาให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือ ซึ่งประจำการอยู่บนฝั่งแล้ว เจ้าหน้าที่ทหารเรือยังมีอำนาจควบคุมผู้ต้องหาไว้ได้อีกไม่เกินสิบสองวัน และการควบคุมผู้ต้องหาของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ กฎหมายบัญญัติมิให้นับเป็นระยะเวลาควบคุมผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเรือนำตัวผู้ต้องหาส่งให้พนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานสอบสวนจึงมีอำนาจควบคุมผู้ต้องหาต่อไปอีกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁷⁷

จะเห็นได้ว่าอำนาจในการควบคุมผู้ต้องหาของเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้มีระยะเวลาที่ยาวนานเป็นพิเศษ กล่าวคือ ควบคุมได้ไม่เกินสามสิบวัน และสามารถขอขยายระยะเวลาจากผู้บัญชาการทหารเรือได้อีกเท่าที่จำเป็นแก่การเดินทาง ไม่จำกัดเวลา ขึ้นอยู่กับเหตุผลและความจำเป็น โดยผู้บัญชาการทหารเรือมีอำนาจใช้ดุลยพินิจโดยเฉพาะ และเมื่อถึงฝั่งหรือที่ทำการของเจ้าหน้าที่ทหารเรือยังสามารถควบคุมต่อไปอีกสิบสองวัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเดินทางในทะเลในการควบคุมผู้ต้องหา และบางครั้งต้องพ่วงเรือ หรืออากาศยานกลับเข้าฝั่งนั้น ต้องใช้เวลาในการเดินทางที่ยาวนาน แต่การควบคุมโดยใช้ระยะเวลาที่ยาวนานนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกควบคุมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อำนาจในการควบคุมผู้ต้องหาของเจ้าหน้าที่ทหารเรือจึงสมควรมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมในการใช้อำนาจ โดยขอกล่าวถึงไว้ใน บทที่ 4 เรื่องปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาของเจ้าหน้าที่ทหารเรือต่อไป

⁷⁶พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ.2534 มาตรา 6

⁷⁷เรื่องเดียวกัน, มาตรา 11

- สถานะทางกฎหมายของผู้ใช้อำนาจ

จากการพิจารณาถึงขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้แล้ว จะเห็นได้ว่าขอบเขตการใช้อำนาจแทบจะไม่แตกต่างจากขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเลเลย นอกจากนี้ในเรื่องของอำนาจตรวจสอบ และอำนาจในการควบคุมผู้ต้องหาเท่านั้นที่มีบทบัญญัติที่แตกต่างออกไป เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว จะเห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ ยังคงมีอำนาจเพียงการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น หากพบว่าการกระทำผิดก็จะต้องนำตัวส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป เจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ จึงมิได้มีอำนาจในการสอบสวนอย่างเต็มรูปแบบแต่อย่างใด แม้ว่าจะได้มีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือ ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁷⁸ นอกจากนี้ อีกเหตุผลหนึ่งที่แสดงว่าเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ มีอำนาจเพียงการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น และมีได้มีสถานะทางกฎหมายเป็นพนักงานสอบสวนด้วย เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น และให้ถือว่า การสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือได้ทำไว้นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁷⁹ ซึ่งหมายความว่า การสอบสวนของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ แม้ว่าจะได้กระทำสิ้นสุดลงแล้ว ก็ให้ถือเป็นเพียงการสอบสวนเบื้องต้น และเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเรือได้ดำเนินการเท่าที่จำเป็นในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นแล้ว เจ้าหน้าที่ทหารเรือจะต้องนำตัวผู้ต้องหา รวมทั้งพยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่เรือได้รวบรวมไว้ ส่งให้แก่พนักงานสอบสวน เพื่อให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป ดังนั้น ในความเห็นของผู้เขียนเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้จึงไม่ถือเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทหารเรือมิได้มีอำนาจสอบสวนเต็มรูปแบบเหมือนกับพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

⁷⁸ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ.2534 มาตรา 12

⁷⁹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 5

ในเรื่องสถานะทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ.2534 นั้น มีอีกความเห็นหนึ่ง เห็นว่าเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้มีสถานะทางกฎหมายเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย คุณสมเจตน์ มงคลหัตถี, พ.ด.อ. ปัญหากฎหมายว่าด้วยการปราบปรามโจรสลัด, อ้างแล้ว, หน้า 141,

หากแต่เพียงมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นเท่านั้น สถานะทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ทหารเรือในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้น่าจะเป็นเพียงพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการในการตรวจค้น และจับกุมผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้เท่านั้น

เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายที่ได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น ทั้งสองฉบับแล้วจะเห็นได้ว่าขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ และสถานะทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ นั้น มิได้มีความแตกต่างกันเท่าใดนัก แต่เมื่อเปรียบเทียบกับขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ และสถานะทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเล และพ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทยแล้ว จะมีความแตกต่างกัน เนื่องจาก พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือฯ และ พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงฯ นั้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาเต็มรูปแบบ กล่าวคือสามารถจัดทำสำนวนการสอบสวนส่งให้ต่อพนักงานอัยการได้โดยตรง และถือว่าเป็นการสอบสวน ซึ่งกระทำโดยพนักงานสอบสวนที่ได้รับมอบอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาโดยกฎหมายแล้ว การสอบสวนการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือฯ และพ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงฯ โดยเจ้าหน้าที่ทหารเรือ จึงถือเป็นการสอบสวนที่กระทำโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ขณะที่การสอบสวนเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล และ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัดนั้นเป็นเพียงการสอบสวนเบื้องต้น และเป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล และ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัดนั้น คล้ายกับเป็นการช่วยเหลือพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระทำผิด รวมทั้งทำการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดเพื่อนำส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป ซึ่งจะเหมือนกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมาย เมื่อตรวจพบการกระทำผิด เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้าทำการตรวจค้น จับกุมและยึดพยานหลักฐานในเบื้องต้น เพื่อส่งมอบให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป จึงอาจจะกล่าวได้ว่าเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียมในทะเล และ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด มีสถานะทางกฎหมายเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และในการปฏิบัติการ

ตรวจค้น จับกุมนั้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีสถานะทางกฎหมายเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่เท่านั้น

นอกจาก พ.ร.บ.ทั้งสี่ฉบับดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังปรากฏว่ามีกฎหมายอีกหลายฉบับที่ได้มอบอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายในทะเลให้แก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือซึ่งโดยส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ทหารเรือจะได้รับมอบอำนาจตามกฎหมาย โดยได้รับมอบอำนาจและการแต่งตั้งจากกฎหมายฉบับต่างๆ เพื่อช่วยเหลือและให้การสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบกฎหมายฉบับนั้นๆ โดยตรง ที่มาแห่งอำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ โดยส่วนใหญ่จึงมาจากคำสั่งของฝ่ายบริหาร และโดยส่วนใหญ่แล้วขอบเขตในการใช้อำนาจก็มีเพียงการตรวจค้น และจับกุมผู้กระทำผิดเท่านั้น มิได้มีอำนาจในการสอบสวนหรือสอบสวนเบื้องต้นแต่อย่างใด ซึ่งรายละเอียดของกฎหมายแต่ละฉบับจะได้กล่าวไว้ในหัวข้อต่อไป

3.1.3 กฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือในการตรวจค้น จับกุม และนำตัวผู้ถูกจับกุมส่งพนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินการต่อไป

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ว่ากฎหมายที่ได้มอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการตรวจค้น จับกุมนั้น มีอยู่หลายฉบับ และส่วนใหญ่เป็นการที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือจะได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อรักษาการตามกฎหมายในแต่ละฉบับที่หน่วยงานต่างๆ มีหน้าที่รับผิดชอบ ตามกฎหมายฉบับนั้นๆ โดยมีรายละเอียดในแต่ละฉบับดังต่อไปนี้

3.1.3.1 พ.ร.บ. เรือไทย พ.ศ.2481 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534)

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อทำการควบคุมเรือและจดทะเบียนเรือเพื่อรักษาสิทธิในการใช้น่านน้ำไทย เพื่อทำการค้า และการประมงทั้งในบริเวณน่านน้ำที่เป็นลำน้ำและทะเลอาณาเขตประเทศไทยและมีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อรักษาการตามกฎหมายฉบับนี้หลายหน่วยงาน เช่น กรมเจ้าท่า กรมประมง กองทัพเรือ และหน่วยงานอื่น ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารเรือก็ได้การแต่งตั้งตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ด้วย โดย พ.ร.บ.ฉบับนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- หลักการและเหตุผลในการให้อำนาจ

จากการค้นคว้าของผู้เขียน ไม่พบหลักการและเหตุผลในประกาศใช้ พ.ร.บ.ฉบับนี้ แต่เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์และกฎหมายแล้ว จะเห็นได้ว่ามีวัตถุประสงค์ในการควบคุม

เรือในการเดินทางเข้าและออกในราชอาณาจักร เพื่อรักษาสิทธิในการใช้น่านน้ำไทยเพื่อนำการค้า และการประมงตลอดจน ความมั่นคงทางทหารในการรักษาอธิปไตยในทะเลจึงได้มีการมอบอำนาจ ให้แก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือ ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ด้วย

- ลักษณะของการกระทำผิด

พ.ร.บ.ฉบับนี้ได้กำหนดถึงบรรดาน่านน้ำที่อยู่ภายใต้อธิปไตยของประเทศ ไทยเป็นน่านน้ำไทย⁸⁰ และบรรดาเรือทั้งหลายที่จะทำการค้าภายในน่านน้ำไทย ซึ่งหมายความถึง การขนส่งคนโดยสาร หรือของ หรือลากจูง เพื่อหากำไร จากเมืองท่าหรือถิ่นที่แห่งหนึ่ง ภายในน่าน น้ำไทยไปยังเมืองท่า หรือถิ่นที่อีกแห่งหนึ่ง หรือหลายแห่งภายในน่านน้ำไทย⁸¹ รวมทั้งทำการ ประมงซึ่งหมายถึง การจับสัตว์น้ำทุกชนิดรวมทั้งที่ใช้เรือไปทำการจับสัตว์น้ำ หรือเป็นพาหนะไป ทำการจับสัตว์น้ำด้วย⁸² จะต้องได้รับอนุญาต และจดทะเบียนโดยนายทะเบียนเรือ เพื่อทำการควบคุม บรรดาเรือประเภทต่างๆ ที่แล่นเข้ามาภายในบริเวณทะเลอาณาเขตของประเทศไทย และนอกจาก จะต้องทำการจดทะเบียนเรือแล้ว กฎหมายฉบับนี้ยังได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์และลักษณะของการ กระทำผิดไว้โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เรือของจดทะเบียนเป็นเรือไทย ต้องมีเครื่องหมายถาวรให้เห็นได้ชัดเจน ไว้ที่ตัวเรือหรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฯ

เมื่อได้จดทะเบียนเป็นเรือไทยแล้ว และตราใบที่การจดทะเบียนนั้นยังไม่สิ้น ไปผู้ควบคุมเรือมีหน้าที่รักษาเครื่องหมายดังกล่าวนี้ให้ถาวรอยู่เสมอ จะเปลี่ยนแปลงหรือ ปิดบังไม่ได้ นอกจากเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น⁸³

2. ในระหว่างที่คงใช้เรื่อนั้น ใบทะเบียนให้ใช้เป็นเอกสารประจำเรือและผู้ควบคุมเรือต้องรักษาไว้ในเรือเสมอ ผู้ใดเอาไปเสียจากเรือไม่ได้นอกจากเพื่อปฏิบัติตามกฎหมาย และเมื่อเจ้าพนักงานขอตรวจ ผู้ควบคุมเรือต้องนำออกแสดงทันที⁸⁴

⁸⁰ พ.ร.บ. เรือไทย พ.ศ.2481 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534 มาตรา 4

⁸¹ เรือเดียวกัน, มาตรา 4

⁸² เรือเดียวกัน, มาตรา 4

⁸³ เรือเดียวกัน, มาตรา 11

⁸⁴ เรือเดียวกัน, มาตรา 17

3. ถ้าใบทะเบียนสูญหายหรือเป็นอันตรายไปด้วยประการอื่น หรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้ควบคุมเรือขอใบทะเบียนใหม่แทนใบเก่าจากนายทะเบียนเรือประจำเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรือนั้น

ถ้ากรณีดังกล่าวแล้วเกิดขึ้นนอกเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรือนั้น ให้ผู้ควบคุมเรือขอใบทะเบียนชั่วคราวที่เมืองท่าแรกที่ถึง ซึ่งมีนายทะเบียนเรือหรือเจ้าพนักงานกงสุลไทย แล้วแต่กรณี

เมื่อเรือมาถึงท่าขึ้นทะเบียนของเรือ ผู้ควบคุมเรือต้องนำใบทะเบียนเรือชั่วคราวส่ง นายทะเบียนประจำเมืองท่านั้นภายในกำหนดสิบวันตั้งแต่เรือถึง เพื่อนายทะเบียนเรือจะได้ออกทะเบียนใหม่แทนใบเก่า⁸⁵

4. เมื่อได้ออกใบทะเบียนใหม่แทนใบเก่าแล้ว ถ้าใบเก่ายังคงมีอยู่ในกรณีที่ชำรุดในสาระสำคัญ หรือได้พบในกรณีที่สูญหายให้ผู้ควบคุมเรือคืนแก่นายทะเบียนเรือประจำท่าขึ้นทะเบียนของเรือโดยด่วน เพื่อจัดการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง⁸⁶

5. เมื่อมีการเปลี่ยนตัวผู้ควบคุมเรือ ผู้ควบคุมเรือคนใหม่ต้องนำใบทะเบียนกับใบประกาศนียบัตร หรือใบอนุญาตประจำตัวของตนไปแสดงต่อเจ้าท่าเรือหรือนายทะเบียน หรือกงสุลไทยก่อนเรือออก⁸⁷

6. ในกรณีที่เรือไทยได้จดทะเบียนแล้วได้สูญหายไป ถูกขโมยหรือถูกเพลิงเผาผลาญ อับปาง ทำลาย หรือถูกละทิ้งให้เจ้าของเรือแจ้งแก่นายทะเบียนประจำเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรือ นั้น ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตนทราบเหตุการณ์ และให้นายทะเบียนเรือ นั้น บันทึกข้อความที่ได้รับแจ้งลงไว้ในสมุดทะเบียนเป็นหลักฐาน

ในกรณีดังกล่าวแล้วในวรรคก่อน ถ้าใบทะเบียนไม่สูญหายหรือไม่ถูกทำลายให้ผู้ควบคุมเรือคืนใบทะเบียนแก่นายทะเบียนเรือหรือเจ้าหน้าที่พนักงานกงสุลไทยประจำเมืองท่าที่เกิดเหตุหรือที่แรกถึง แล้วแต่กรณี⁸⁸

7. ให้ผู้ควบคุมเรือส่งใบทะเบียนชั่วคราวแก่นายทะเบียน หรือภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เรือนั้นมาถึงท่า ซึ่งมีความจำเป็นจะจดทะเบียน⁸⁹

⁸⁵ พ.ร.บ. เรือไทย พ.ศ.2481 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534, มาตรา 18

⁸⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 19

⁸⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 20

⁸⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 22

⁸⁹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 25

8. ภายในห้าวันนับจากวันที่เรือลำใดจะออกไปยังเมืองท่าหนึ่งเมืองท่าใดจะจดทะเบียนเป็นเรือไทย และประสงค์จะรับประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้ในระหว่างทางนั้น ให้ผู้ควบคุมเรือขอในผ่านเมืองท่าชั่วคราวจากเจ้าท่า ผู้ควบคุมถิ่นที่เรือจะออกไป⁹⁰

9. เมื่อกรรมสิทธิ์ในเรือไทยที่ได้จดทะเบียนแล้ว ได้ตกไปเป็นผู้ใด โดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม ให้ผู้นั้นส่งใบทะเบียนพร้อมทั้งคำรับรองและพยานหลักฐานเกี่ยวกับสัญชาติของตนต่อนายทะเบียนเรือประจำเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรือนั้นภายในเก้าสิบวัน นับตั้งแต่วันที่เรือได้เป็นของผู้นั้น⁹¹

10. เมื่อเรือไทยที่ได้จดทะเบียนแล้ว ได้ตกไปโดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม เป็นของบุคคลที่จะถือกรรมสิทธิ์เรือไทยได้ตามมาตรา 7 ให้ผู้ที่ได้กรรมสิทธิ์เรือนั้นยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนเรือประจำเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรือ เพื่อขอจดทะเบียนเรือนั้นในนามของตนภายในกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในมาตราก่อน พร้อมทั้งนำพยานหลักฐานมาแสดงว่าตนได้กรรมสิทธิ์และเป็นผู้ที่จะถือกรรมสิทธิ์เรือไทยได้⁹²

11. เมื่อหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด ซึ่งเป็นเจ้าของเรือไทยที่ได้จดทะเบียนแล้ว ได้ตกไปเป็นของบุคคลอื่นใดโดยนิติกรรม หรือโดยทางอื่นนอกจากนิติกรรมให้หุ้นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการผู้จัดการบริษัทแล้วแต่กรณี แจ้งความต่อนายทะเบียน หรือประจำเมืองท่าขึ้นทะเบียนเรือของเรือนั้นภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ทราบว่ามีหุ้นได้ตกไปเป็นของบุคคลอื่นนั้น พร้อมทั้งยื่นรายการเกี่ยวกับสัญชาติของบุคคลที่ได้มาเป็นเจ้าของหุ้นนั้นด้วย⁹³

12. ถ้าจำนวนกรรมการส่วนมากในบริษัทจำกัด ซึ่งเป็นเจ้าของเรือไทยที่ได้จดทะเบียนแล้วไม่ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 ให้กรรมการผู้จัดการของบริษัทแจ้งต่อนายทะเบียนเรือประจำท่า ขึ้นทะเบียนของเรือภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ตนทราบเหตุการณ์นั้นและถ้าภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แจ้งยังมีได้จัดให้จำนวนกรรมการถูกต้องตามมาตรา 7 ให้นายทะเบียนเรือถอนทะเบียนเรือนั้นเสีย⁹⁴

⁹⁰ พ.ร.บ. เรือไทย พ.ศ.2481 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534, มาตรา 26

⁹¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 29

⁹² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 30

⁹³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 32

⁹⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 35

13. เรือไทยที่ได้จดทะเบียนแล้วจะใช้ชื่ออย่างอื่นให้ผิดไปจากที่จดทะเบียนไว้ไม่ได้⁹⁵

14. เรือไทยที่ได้จดทะเบียนแล้วเมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงตัวเรือ หรือส่วนของเรือให้ผิดไป จากรายการซึ่งปรากฏอยู่ในทะเบียน ผู้ควบคุมเรือต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นต่อนายทะเบียนเรือ หรือ เจ้าพนักงานกงสุลไทยประจำเมืองท่า ที่มีการเปลี่ยนแปลงเช่นว่านั้น โดยด่วน ถ้าที่เมืองท่านั้น ไม่มีเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว ต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงที่เมืองท่าแรกถึง เจ้าพนักงานดังกล่าว⁹⁶

15. นอกจากจะมีความตกลงกับต่างประเทศเป็นอย่างอื่น เรือไทยซึ่งได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และเรือที่มีขนาดต่ำกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8 สำหรับการค้าในน่านน้ำไทย ซึ่งเป็นของบุคคลธรรมดา มาตรา 7 เท่านั้น จะทำการค้าในน่านน้ำไทยได้

แต่ทั้งนี้ไม่บังคับแก่เรือของบุคคลธรรมดาที่เป็นคนต่างด้าว ซึ่งขนาดต่ำกว่า 10 ตันกรอส สำหรับเรือกล 20 ตันกรอส สำหรับเรือทะเลที่มีไซ้เรือกล และ 15 ตันกรอส สำหรับเรือลำนํ้าที่มีไซ้เรือกล สำหรับการค้าในน่านน้ำไทย⁹⁷

16. ห้ามมิให้บุคคลผู้ไม่ต้องด้วยลักษณะที่จะถือกรรมสิทธิ์เรือไทยได้ตามมาตรา 7 (คือ บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีสัญชาติไทย ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายไทย มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในราชอาณาจักรไทย และมีผู้ถือหุ้นเรือกรรมกรที่สัญชาติไทย ตามจำนวนที่กำหนดในพระราชบัญญัติเรือไทยฯ มาตรา 7) เช่าหรือรับไปโดยประการอื่นซึ่งเรือไทยมีขนาดตามมาตรา 8 (คือ เรือกลขนาดตั้งแต่ 10 ตันกรอสขึ้นไป เรือทะเลมีไซ้เรือกลขนาดตั้งแต่ 20 ตันกรอสขึ้นไป เรือลำนํ้าซึ่งมีไซ้เรือกล ขนาดตั้งแต่ 15 ตันกรอสขึ้นไป และสำหรับการประมงเรือกลทุกขนาด เรือซึ่งมิได้เรือกลขนาดตั้งแต่ 6 ตันกรอส ขึ้นไป) สำหรับการค้าน่านน้ำไทย⁹⁸

17. เรือไทยที่จดทะเบียนแล้ว ในระหว่างที่ไซ้เรือต้องมีเอกสารประจำเรือคือ ใบทะเบียนหรือใบทะเบียนชั่วคราว สัญชาติคนประจำเรือ สัญญาเช่าเรือ (ถ้ามี) ใบตราส่ง (ถ้ามี) บัญชีสินค้าสำหรับเรือ สมุดปูมเรือ ใบปล่อยเรือ และใบอนุญาตจากท่า (ถ้ามี) เว้นแต่เรือที่มีไซ้เรือทะเล ซึ่งมีลักษณะสำหรับใช้เดิน ทะเลลึก คงให้มีแต่ใบทะเบียนหรือทะเบียนชั่วคราว และสัญญา

⁹⁵พ.ร.บ. เรือไทย พ.ศ.2481 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534, มาตรา 38

⁹⁶เรื่องเดียวกัน, มาตรา 40

⁹⁷เรื่องเดียวกัน, มาตรา 47

⁹⁸เรื่องเดียวกัน, มาตรา 48

เข้าเรือ (ถ้ามี) เท่านั้น เว้นแต่จะได้กำหนดให้มีเอกสารอื่นตามพระราชบัญญัติศุลกากรฯ แต่ถ้าเรือที่ได้รับการยกเว้นเป็นเรือกลที่ได้รับอนุญาตให้เดินประจำทาง ซึ่งเจ้าท่าได้กำหนดเวลาให้ออกเรือเป็นการแน่นอนต้องมีสมุดปูมเรือเพิ่มขึ้นอีกอย่างหนึ่ง⁹⁹

18. คนประจำเรือไทย สำหรับการค้าในน่านน้ำไทย ที่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติเรือไทยฯ แล้ว ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า อัตราที่อธิบดีกรมเจ้าท่าจะกำหนดและต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 กับมีคุณสมบัติและพื้นความรู้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง¹⁰⁰

19. เรือไทยเท่านั้นที่มีสิทธิใช้ธงไทยได้ ถ้าเรือลำใดซึ่งมิใช่เรือไทยใช้ธงไทยเพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นเรือไทยและถ้ากระทำนอกทะเลอาณาเขตจะต้องถือว่าเรือลำนั้นฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้¹⁰¹

20. ผู้ควบคุมเรือไทยที่จดทะเบียนแล้ว ต้องจัดให้มีการชักธงชาติไทยในเมื่อ
- เรือราชนาวิกหรือเรือราชการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือผู้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย ส่งสัญญาณให้ชักธงชาติ
 - ผ่านเรือรบไทยหรือเรือรบต่างประเทศ
 - ขณะเรือเข้าหรือออกจากเมืองท่าไทย และเมืองท่าต่างประเทศ
 - ขณะเรืออยู่ในเมืองท่าไทยตั้งแต่เวลา 8 นาฬิกา จนถึงเวลาพระอาทิตย์ตก

ให้รัฐมนตรีมีอำนาจยกเว้นเรือบางขนาด มิต้องปฏิบัติตามบทมาตรานี้ได้โดยออกเป็นกฎกระทรวง¹⁰²

21. ห้ามมิให้ผู้ควบคุมเรือใดหรือเจ้าของเรือไทยลำใดกระทำการใดๆ โดยเจตนาจะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตรวจเรือเข้าใจผิดว่าเรือนั้นเป็นเรือต่างประเทศ¹⁰³

⁹⁹ พ.ร.บ. เรือไทย พ.ศ.2481 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534, มาตรา 49

¹⁰⁰ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 50

¹⁰¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 51

¹⁰² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 52

¹⁰³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 53

นอกจากความผิดดังกล่าวข้างต้นแล้ว พ.ร.บ.ฉบับนี้แล้ว ยังได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับการแต่งตั้งมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในความผิดที่เกิดขึ้นในเรือไทยด้วย¹⁰⁴ ซึ่งความผิดที่เกิดขึ้นในเรือไทยย่อมหมายถึงความผิดทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา และความผิดตามกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญาที่เกิดขึ้นในเรือไทย ซึ่งอาจจะมีความผิดอาญาหลายประเภทที่เกิดขึ้นบนเรือไทย ความผิดทางอาญาที่สำคัญ และอาจจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีดังนี้

1. ประมวลกฎหมายอาญา

- 1) ความผิดต่อความมั่นคงภายในของรัฐ และภายนอกราชอาณาจักร (มาตรา 113 ถึง 129)
- 2) ความผิดต่อชีวิต (มาตรา 288 ถึง 294)
- 3) ความผิดต่อร่างกาย (มาตรา 295 ถึง 300)
- 4) ความผิดต่อเสรีภาพ (มาตรา 309 ถึง 321)
- 5) ความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ (มาตรา 334, 335, 339 และ 340)

2. ความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490

3. ความผิดตามกฎหมายยาเสพติด (พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522, พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518) เป็นต้น

เมื่อได้ทำการศึกษาถึงลักษณะของการกระทำผิดตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้แล้ว สมควรที่จะทำการศึกษาถึง พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รักษาการตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ ตลอดจนขอบเขตการใช้อำนาจและสถานะทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ต่อไป

- ขอบเขตการใช้อำนาจ

ใน พ.ร.บ.ฉบับนี้มีได้มีการบัญญัติถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ในคำนิยามศัพท์ เหมือนกับ พ.ร.บ.ฉบับอื่น แต่ได้มีการกำหนดถึงเจ้าพนักงานจากหน่วยงานต่างๆ ไว้ เพื่อทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งได้แก่

¹⁰⁴พ.ร.บ. เรือไทย พ.ศ.2481 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534, มาตรา 55

1. เจ้าท่า หรือผู้รักษาการแทนเจ้าท่า
2. นายทหารชั้นสัญญาบัตร ผู้ทำหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ ผู้บังคับบัญชาป้อมผู้บังคับการเรือหรือผู้บังคับการกองทหารแห่งราชนาวี
3. เจ้าพนักงานประมง หรือเจ้าพนักงานศุลกากร ตั้งแต่ตำแหน่งประจำแผนกขึ้นไป
4. เจ้าพนักงานอื่นๆ ซึ่งรัฐมนตรีได้แต่งตั้งเพื่อการนี้

เจ้าพนักงานดังกล่าวเมื่อพบเห็นการกระทำผิดกฎหมายตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้กฎหมายให้ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเมื่อมีการปฏิบัติตามมาตรา 78 และมาตรา 92 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹⁰⁵

ดังนั้น เจ้าพนักงานที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ในการปฏิบัติการเมื่อพบเห็นการกระทำผิด จึงปฏิบัติหน้าที่ในฐานะของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่สามารถทำการตรวจค้นและจับกุมผู้กระทำผิดได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่เนื่องจากในปัจจุบันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการตรวจค้นและจับกุมว่าจะกระทำได้อาจต้องได้รับหมายจากศาลเท่านั้น เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ไม่มีอำนาจในการตรวจค้น และจับกุมโดยไม่มีหมายซึ่งในเรื่องนี้จะขอกล่าวถึงไว้ใน เรื่องปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ทหารเรือต่อไป

ใน พ.ร.บ.ฉบับนี้กฎหมายได้บัญญัติถึงแต่เพียงอำนาจในการตรวจค้น และจับกุมผู้กระทำผิดเท่านั้น มิได้มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงการดำเนินการหลังจากการจับกุมผู้กระทำผิดได้แต่อย่างใด ซึ่งเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่าควรจะนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ โดยเมื่อทำการจับกุมผู้กระทำผิดได้แล้วจะต้องนำส่งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนต่อไปโดยไม่ชักช้า เจ้าพนักงานที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายฉบับนี้จึงมีอำนาจแต่เพียงการตรวจค้นและจับกุมมิได้มีอำนาจในการสอบสวนแต่อย่างใด และเมื่อจับกุมผู้กระทำผิดได้แล้วต้องรีบนำส่งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนต่อไปโดยไม่ชักช้า

¹⁰⁵พ.ร.บ. เรือไทย พ.ศ.2481 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2534 มาตรา 55

กล่าวสำหรับเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายฉบับนี้ย่อมมีอำนาจแต่เพียงการตรวจค้น และจับกุมผู้กระทำความผิดได้เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานอื่นเช่นเดียวกันและมีได้มีอำนาจในการสอบสวนผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด

- สถานะทางกฎหมายของผู้ใช้อำนาจ

สถานะทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ ย่อมมีสถานะทางกฎหมายเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานอื่นที่ได้รับการแต่งตั้งเนื่องจากเมื่อพิจารณาถึงขอบเขตการใช้อำนาจที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับแล้ว จะเห็นได้ว่า เมื่อพบเห็นการกระทำผิดตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้กฎหมายได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่สามารถทำการตรวจค้น และจับกุมได้โดยไม่ต้องมีหมาย เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยที่มิได้มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ให้เจ้าพนักงานที่ได้รับการแต่งตั้ง มีอำนาจในการสอบสวนด้วย ดังนั้น เมื่อมีการจับกุมผู้กระทำความผิดได้ จะต้องนำตัวผู้ถูกจับกุมส่งให้พนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนต่อไป หรืออาจจะกล่าวได้ว่า เจ้าหน้าที่ทหารเรือและเจ้าพนักงานตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ แต่ในการตรวจค้นและจับกุมนั้นสามารถทำได้เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่สามารถกระทำได้ โดยไม่ต้องมีหมายนั่นเอง สำหรับการตรวจค้นและจับกุมตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้นั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน จึงขอกล่าวถึงไว้ในเรื่องของปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ทหารเรือต่อไป

3.1.3.2 พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2456 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2540)

เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เรือทุกลำที่เดินอยู่ในน่านน้ำไทย ตลอดถึงแพโดย พ.ร.บ.ฉบับนี้ ได้กำหนดถึงทะเลที่จอดเรือ ทางเดินเรือ และหน้าที่นายเรือ ข้อบังคับให้ถือปฏิบัติอื่นๆ เช่นการจอดเรือ การผูกเรือ ทวน และเครื่องสำหรับผูกจอดเรือ การล่องลำล้าแม่น้ำ เป็นต้น และมีข้อบังคับว่าด้วย การใช้อำนาจทำโทษสำหรับความผิด ลักษณะโทษ และลักษณะรับผิดชอบทางแพ่งและข้อบังคับทั่วไป สำหรับเมื่อมีเหตุเรือโดนกันโดยเจ้าพนักงานที่รักษาการตามกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ “เจ้าท่า”ซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุมการจราจรในน่านน้ำไทยและเจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับการแต่งตั้งให้เป็น “เจ้าท่า” ด้วย เจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับการแต่งตั้งจึงมีหน้าที่ในการรักษาการตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- หลักการและเหตุผลในการให้อำนาจ

ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ ได้มีการกำหนดถึงเจ้าพนักงานที่รักษาการตามกฎหมายไว้ 3 ประเภท คือ “เจ้าท่า” หมายความว่าอธิบดีกรมเจ้าท่าหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมเจ้าท่ามอบหมาย “เจ้าพนักงานออกใบอนุญาต” หมายความว่าอธิบดีกรมเจ้าท่าหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมเจ้าท่ามอบหมาย ให้ทำการออกใบอนุญาต “เจ้าพนักงานตรวจเรือ” หมายความว่าผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมแต่งตั้งให้มีหน้าที่ตรวจเรือตามพระราชบัญญัตินี้¹⁰⁶ ในส่วนของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ นั้นได้รับมอบอำนาจให้เป็น “เจ้าท่า” โดยคำสั่งของกรมเจ้าท่าให้อำนาจในการป้องกันและปราบปราม การกระทำผิด ตามมาตรา 155 158 160 วรรคแรก 170 175 9 และมาตรา 13 ของ พ.ร.บ.ฉบับนี้ เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามร่วมกับเจ้าพนักงาน ของกรมเจ้าท่าด้วยเนื่องจากหน่วยงานกองทัพเรือ มีความพร้อมในการปฏิบัติการในทะเล

- ลักษณะของการกระทำผิด

ตามคำสั่งของกรมเจ้าท่าที่ได้มอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือเป็น “เจ้าท่า” ด้วยนั้น ได้มอบอำนาจให้แก่ นายทหารเรือชั้นสัญญาบัตรประจำการ ตำแหน่งผู้บัญชาการกองเรือ ยุทธการผู้บัญชาการกองเรือภาค ผู้บัญชาการกองเรือ ผู้บังคับหมวดเรือ ผู้บังคับหมู่เรือ ผู้บังคับการ เรือ ผู้ควบคุมเรือ นายทหารเรือชั้นสัญญาบัตรผู้รักษาการ หรือรักษาราชการแทน หรือผู้ทำการแทน ตำแหน่งดังกล่าว¹⁰⁷ และนายทหารเรือประจำหน่วยปฏิบัติการลำน้ำโขง¹⁰⁸ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือ ที่ได้รับมอบอำนาจให้เป็น “เจ้าท่า” จึงมีอำนาจปฏิบัติการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ผิดตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย แต่เจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับการแต่งตั้งคำสั่งของกรมเจ้าทานั้น มีอำนาจ ในการปฏิบัติตามที่อธิบดีกรมเจ้าท่ามอบหมายให้เท่านั้น โดยเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการ ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายฉบับนี้ ดังนี้

¹⁰⁶ พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2456 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2540 มาตรา 3

¹⁰⁷ คำสั่งกรมเจ้าท่า ที่ 151/2536 เรื่อง มอบหมายอำนาจ “เจ้าท่า” ตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย

¹⁰⁸ คำสั่งกรมเจ้าท่า ที่ 152/2536 เรื่อง มอบอำนาจ “เจ้าท่า” พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย

1. เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ลำใด เมื่อจะใช้บรรทุกผู้โดยสารจะต้องแจ้งจำนวนบรรดาผู้โดยสารในการขอใบอนุญาต หากปรากฏว่าบรรทุกผู้โดยสารมากกว่าจำนวนที่แจ้งในใบอนุญาตสำหรับเรือลำนั้น ย่อมมีความผิดตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้¹⁰⁹

2. เจ้าท่า, เจ้าพนักงานกองตระเวน, เจ้าพนักงานกรมเจ้าท่า, คนใดก็ดีย่อมมีอำนาจโดยพระราชบัญญัตินี้ที่จะขึ้นไปและตรวจบนเรือกำปั่นหรือเรือลำเล็กใดๆ ได้ทุกลำ เพื่อให้ทราบว่าเรือนั้นได้รับอนุญาตสำหรับเรือแล้วหรือไม่และเพื่อให้ทราบว่าได้มีความละเมิดต่อข้อบังคับในพระราชบัญญัตินี้หรือในกฎข้อบังคับอย่างใดๆ ซึ่งเจ้าท่าได้ออกโดยชอบกฎหมายอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่¹¹⁰

3. เมื่อเจ้าท่าตรวจพบว่าเรือที่ได้รับอนุญาตให้บรรทุกคนโดยสาร บรรทุกสินค้าหรือบรรทุกคนโดยสารและสินค้าลำใด อยู่ในสภาพไม่ปลอดภัยต่อคนโดยสาร หรือไม่เหมาะสมกับสภาพใช้การ ให้เจ้าท่ามีอำนาจสั่งห้ามเรือนั้นจนกว่าเจ้าของเรือหรือผู้ครอบครองจะได้แก้ไขให้เรียบร้อย

ผู้ใดใช้เรือที่เจ้าท่าสั่งห้ามใช้ตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท¹¹¹

4. ผู้ใดใช้เรือผิดจากเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในใบอนุญาตใช้เรือต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท¹¹²

5. ผู้นำร่อง นายเรือ ดันหน สรั่ง ได้ก้ง นายท้าย คนถือท้าย ดันกล หรือคนใช้เรือที่ได้รับประกาศนียบัตร หรือใบอนุญาตผู้ใดหย่อนความสามารถ หรือประพฤติน่าสมควรแก่หน้าที่ละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการเดินเรือ หรือหน้าที่ของตน ให้เจ้าท่ามีอำนาจที่จะสั่งงดไม่ให้ใช้ประกาศนียบัตร หรือใบอนุญาตมีกำหนดไม่เกินสองปี แต่ไม่เป็นการลบล้างโทษอย่างอื่นซึ่งผู้นั้นจะพึงได้รับ

¹⁰⁹มาตรา 155 แห่งพ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2456 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยมาตรา 33 แห่งพ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2535

¹¹⁰มาตรา 158 แห่งพ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2456

¹¹¹มาตรา 170 แห่ง พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2456 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 13) พ.ศ.2525 และ พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2535

¹¹²มาตรา 175 แห่ง พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2456 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยมาตรา 37 แห่ง พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2535

ถ้าผู้นั้นไม่พอใจคำสั่งให้คดีใช้ประกาศนียบัตรหรือใบอนุญาต ให้ผู้นั้น มีสิทธิที่จะอุทธรณ์ไปยังรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง คำชี้ขาดของ รัฐมนตรีนั้นเป็นที่สุดแต่ในระหว่างที่รัฐมนตรียังมีได้ชี้ขาด คำสั่งให้คดีใช้ประกาศนียบัตรหรือ ใบอนุญาตมีผลบังคับได้¹¹³

6. ผู้ใดใช้เรือที่มีได้รับใบอนุญาตใช้เรือ หรือใช้เรือที่ใบอนุญาตใช้เรือ สิ้นอายุแล้ว หรือใช้เรือผิดไปจากเขต หรือตำบลการเดินเรือที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตใช้เรือ ต้อง ระวังโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

เจ้าของเรือหรือเจ้าของกิจการเดินเรือที่ถูกยึดใบอนุญาตใช้เรือตามวรรค หนึ่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง คำชี้แจงของรัฐมนตรีเป็นที่สุด แต่ในระหว่างที่รัฐมนตรียังมีได้ชี้ขาด คำสั่งนั้นมีผลบังคับได้

เรือใดถูกยึดใบอนุญาตใช้เรือแล้วยังขึ้นเดินหรือกระทำการ นายเรือหรือ ผู้ที่ควบคุมเรือเจ้าของเรือหรือเจ้าของกิจการเดินเรือ ต้องระวังโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท¹¹⁴

7. บรรดาความผิดตามกฎหมาย ว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยที่มีโทษ ปรับสถานเดียวไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ให้เจ้าท่ามีอำนาจเปรียบเทียบผู้ต้องหาได้เมื่อผู้เสียหายยินยอม และผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบของเจ้าท่าแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกันตามกฎหมายว่า ด้วยวิธีพิจารณาความอาญา¹¹⁵

นอกจากนี้อธิบดีกรมเจ้าท่าได้มอบหมายอำนาจ “เจ้าท่า” ให้แก่นายทหารเรือ ประจำหน่วยปฏิบัติตามลำน้ำโขง ให้มีอำนาจ ตามมาตรา 155 158 160 วรรคแรก 175 9 และมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456 และที่แก้ไขเพิ่มเติมสำหรับ อำนาจตามมาตรา 13 เฉพาะนายทหารสัญญาบัตรในการควบคุมตรวจสอบเรือประเภทต่างๆ ในเขต

¹¹³มาตรา 291 แห่ง พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2456 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดย พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2477

¹¹⁴มาตรา 9 แห่ง พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2481 ซึ่งแก้ไขเพิ่ม เดิม โดยมาตรา 60 แห่ง พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2535

¹¹⁵มาตรา 13 แห่ง พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2477 ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติม โดยมาตรา 57 แห่ง พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2535

ลำน้ำโขง และให้มีอำนาจในการออกคำสั่งตามมาตราที่ได้มอบหมาย ตามมาตรา 155 158 160
วรรคแรก 175 9 ด้วย¹¹⁶

สำหรับอำนาจตามมาตรา 155 158 175 9 และ 13 มีรายละเอียดเช่นเดียวกับที่ได้กล่าวมาแล้ว ส่วนที่นอกเหนือไปคือ เมื่อปรากฏว่าเรือไทยที่ได้รับใบอนุญาตใช้เรือมีอุปกรณ์และเครื่องใช้ประจำเรือไม่ถูกต้องหรือไม่อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ตามใบสำคัญที่ออกตามข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้นายเรือแก้ไขให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด¹¹⁷

จะเห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ได้รับมอบอำนาจนั้น ได้รับมอบอำนาจในการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายบางประการเท่านั้น มิได้มีอำนาจรักษาการในทุกประเภทความผิด โดยเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการปฏิบัติการภายในขอบเขตอำนาจดังที่จะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

- ขอบเขตการใช้อำนาจ

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเรือทุกลำที่เดินอยู่ในน่านน้ำไทยตลอดจนถึงแพ โดยได้กำหนดถึงทะเลที่จอดเรือ ทางเดินเรือ และหน้าที่นายเรือ ข้อบังคับใช้เรือปฏิบัติอื่นๆ เช่น การจอดเรือ การผูกเรือ ทวนและเครื่องสำหรับผูกจอดเรือ การล่องลำลำแม่น้ำ เป็นต้น ซึ่งผู้ที่มีอำนาจปฏิบัติการตามพ.ร.บ.นี้คือ “เจ้าท่า” ตามมาตรา 5 แห่งพ.ร.บ.นี้ กรมเจ้าท่าได้มอบอำนาจ “เจ้าท่า” ให้แก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือชั้นสัญญาบัตรตำแหน่งเป็นผู้มีอำนาจตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.การเดินเรือในน่านน้ำไทย ตามคำสั่งกรมเจ้าท่าที่ 151/2536 และคำสั่งกรมเจ้าท่าที่ 152/2536 ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจพอสรุปได้ ดังนี้

1. ยึดใบอนุญาตใช้เรือ ในกรณีเมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเรือได้ตรวจพบว่า มีผู้ใช้เรือที่มีได้รับอนุญาต หรือใช้เรือที่ใบอนุญาตใช้เรือสิ้นอายุแล้ว หรือใช้เรือผิดไปจากเขตท่าเรือตำบลการเดินเรือที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตใช้เรือ ผู้ใช้เรือดังกล่าวนั้นมีความผิด และนำใบอนุญาต

¹¹⁶ คำสั่งกรมเจ้าท่า ที่ 152/2536

¹¹⁷ วรรคแรกของมาตรา 160 แห่ง พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2456 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดย พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 13) พ.ศ.2525

ใช้เรือที่ยึดไว้จากเรือที่กระทำความผิดแก่กรมเจ้าท่า เจ้าท่าเขต หรือเจ้าหน้าที่บ้านเมือง เพื่อทำการเปรียบเทียบปรับต่อไป

2. มีอำนาจที่จะขึ้นไปและตรวจบนเรือกำปั่นเรือเล็กลำใดๆ ได้ทุกลำ สำหรับการตรวจนั้นคือ การตรวจให้ทราบว่าเรือลำใดๆ นั้น ได้รับใบอนุญาตสำหรับเรือแล้ว หรือไม่และเพื่อให้ทราบว่าได้มีการละเมิดต่อข้อบังคับในพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ โดยตรวจใบอนุญาตให้ใช้เรือ ซึ่งปกติแล้วผู้ควบคุมเรือต้องรักษาไว้ในเรือเสมอ และต้องสามารถนำออกแสดงแก่เจ้าท่าได้ด้วย ซึ่งในใบอนุญาตใช้เรื่อนั้นจะต้องตรวจดูว่าชื่อเรือและชื่อในทะเบียนเรือตรงกันกับใบอนุญาตให้ใช้เรือหรือไม่ ดูว่าใบอนุญาตใช้เรือสิ้นอายุแล้วหรือยัง โดยดูจากวันเดือนปีที่อนุญาตให้ใช้เรือ และวันเดือนปีสิ้นอายุของใบอนุญาต ดูว่าเรือลำดังกล่าวใช้เรือผิดไปจากเขต หรือตำบล การเดินเรือที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตใช้เรือ

3. สั่งห้ามใช้เรือ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะ “เจ้าท่า” ได้ตรวจพบว่าเรือที่ได้รับอนุญาตให้บรรทุกคนโดยสารบรรทุกสินค้า หรือบรรทุกคนโดยสารหรือสินค้าใด อยู่ในสภาพไม่ปลอดภัยต่อคนโดยสาร หรือไม่เหมาะสมกับสภาพการใช้ ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะ “เจ้าท่า” มีคำสั่งห้ามใช้เรื่อนั้นได้และให้นำหลักฐานการห้ามใช้เรือที่ได้กระทำกับเรือที่กระทำความผิดส่งมอบแก่กรมเจ้าท่า เจ้าท่าเขตหรือเจ้าหน้าที่บ้านเมืองเพื่อทำการเปรียบเทียบ

4. สั่งงดใช้ประกาศนียบัตรหรือใบอนุญาตใช้เรือ ในกรณีที่ตรวจพบว่าเรือลำใด ผู้นำร่อง นายเรือ ตันหน สร้าง ได้กั้ง นายท้าย คนถือท้าย ตันกล หรือคนใช้เครื่องที่ได้รับประกาศนียบัตรหรือใบอนุญาตผู้ใด

- หย่อนความสามารถ
- ประพฤติตนไม่สมควรแก่หน้าที่ เช่น ไม่ใช้ความระมัดระวังในการตรวจหรือใช้กิริยาวาจาไม่เหมาะสม เป็นต้น
- เมื่อพบว่าบุคคลผู้รับผิดชอบดังกล่าวละเลย ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการเดินเรือหรือหน้าที่ของตน

ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจที่จะสั่งงดไม่ให้ใช้ประกาศนียบัตร หรือใบอนุญาตนั้นๆ ไม่เกินสองปี แต่ถ้าการหย่อนความสามารถ ประพฤติตนไม่สมควรหรือละเลย ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการเดินเรือ หรือหน้าที่ของตนเป็นเหตุให้เป็นความผิดต่อบทบัญญัติตามกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่น หรือมีความผิดต่อบทบัญญัติตามกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นรวมอยู่ด้วย ผู้ถูกสั่งงดใบอนุญาตนี้ก็ยังต้องรับผิดชอบตามความผิดนั้นๆ อยู่

5. อำนาจในการเปรียบเทียบปรับ กล่าวคือ เจ้าท่ามีอำนาจในการเปรียบเทียบผู้ต้องหาได้ เมื่อผู้เสียหายนั้นยินยอม เมื่อมีการกระทำผิดตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ และมีโทษปรับ

สถานเดียวไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท และเมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบของเจ้าท่าแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา

จะเห็นได้ว่า อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการที่จะขึ้นไปตรวจบนเรือเท่านั้น มิได้มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้แต่อย่างใด เจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ เมื่อขึ้นไปตรวจบนเรือแล้ว อาจจะไปพบเห็นการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ฉบับอื่น เช่น การตรวจพบยาเสพติดบนเรือ การตรวจพบการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่น จึงถือเป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้า¹¹⁸ ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายฉบับอื่น ย่อมมีอำนาจทำการจับกุมได้ แต่อำนาจในการจับกุมนั้น เป็นอำนาจตามกฎหมายฉบับอื่น เช่น เจ้าหน้าที่ทหารเรือขึ้นไปบนเรือตรวจพบยาเสพติด เจ้าหน้าที่ทหารเรือย่อมมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้ตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล เป็นต้น

- สถานะทางกฎหมายของผู้ใช้อำนาจ

จากการพิจารณาถึงขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ตาม พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับมอบอำนาจจากฝ่ายบริหารโดยคำสั่งของกรมเจ้าท่าแล้ว จะเห็นได้ว่า อำนาจที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับมอบจากกรมเจ้าท่าเท่านั้น มีลักษณะคล้ายกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองในส่วนที่เกี่ยวกับการสั่งห้ามการใช้เรือ การเพิกถอนใบอนุญาตการใช้เรือและมีลักษณะคล้ายกับเจ้าพนักงานตำรวจในส่วนที่เกี่ยวกับการขึ้นไปตรวจค้นบนเรือ และการยึดใบอนุญาตการใช้เรือ อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ได้รับมอบอำนาจจากกรมเจ้าท่า ตามพ.ร.บ. ฉบับนี้จึงเป็นอำนาจที่ได้รับในลักษณะของการช่วยเหลือกรมเจ้าท่าในการรักษาการตามกฎหมาย เนื่องจากหน่วยงานกองทัพเรือ ประกอบด้วยพาหนะ และกำลังพลที่มีความพร้อมในการปฏิบัติการในน่านน้ำไทย อำนาจที่ได้รับจึงมีลักษณะทำการแทนเจ้าท่า และมีลักษณะคล้ายกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณน่านน้ำไทย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ได้รับมอบอำนาจ มีอำนาจในการตรวจค้นเรือ ยึดใบอนุญาตการใช้เรือหรือเพิกถอนใบอนุญาตการใช้เรือเท่านั้น เมื่อพบเห็นการกระทำที่เป็นความผิดต่อ พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย มิได้มีอำนาจในการสอบสวนแต่อย่างใด และการปฏิบัติการตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้เป็นเพียงการช่วยเหลือกรมเจ้าท่า ในการรักษากฎหมายในทะเลเท่านั้น

¹¹⁸ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 80

อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ได้รับการแต่งตั้งเป็น “เจ้าท่า” นั้น มีอำนาจมีคล้ายกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ อำนาจในการเปรียบเทียบปรับแต่อำนาจดังกล่าวก็เป็นเพียงอำนาจที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือทำการแทนเจ้าท่าเท่านั้น เมื่อพิจารณาแล้วจึงอาจจะกล่าวได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายฉบับนี้ของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ จึงอาจจะกล่าวได้ว่า มีลักษณะคล้ายกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่มิได้ อำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดอย่างใด อำนาจการจับกุมผู้กระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ จึงต้องอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ.ฉบับอื่นในการปฏิบัติการ

3.1.3.3 พ.ร.บ. สุลกากร พ.ศ.2469 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2540)

พ.ร.บ.สุลกากรเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีศุลกากร สำหรับการนำเข้าสินค้าเข้ามาในประเทศ และส่งสินค้าออกไปนอกประเทศ การกำหนดการนำสินค้าเข้า หรือส่งออกอำนาจหน้าที่ของพนักงานศุลกากร พิธีการศุลกากร ตลอดจนความผิดและโทษในการฝ่าฝืนเจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับมอบอำนาจให้เป็นเจ้าพนักงานในการรักษาการตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย โดยรายละเอียดของพ.ร.บ. ฉบับนี้ มีดังนี้

- หลักการและเหตุผลในการให้อำนาจ

ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ได้มอบอำนาจให้พนักงานศุลกากร ซึ่งหมายความถึงบุคคลใดๆ ซึ่งรับราชการในกรมศุลกากร หรือนายทหารแห่งราชนาวี หรือนายอำเภอ หรือผู้ช่วยนายอำเภอซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นพิเศษให้กระทำการแทนศุลกากร นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ทหารเรือยังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานศุลกากรตามประกาศของกระทรวงการคลังอีกด้วย โดยเจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับการแต่งตั้ง ได้แก่ นายทหารเรือชั้นสัญญาบัตรประจำการ ตำแหน่งผู้บังคับกองเรือผู้บังคับหมวดเรือ ผู้บังคับหมู่เรือ ผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือนายทหารเรือชั้นสัญญาบัตรผู้แทนการตำแหน่งดังกล่าวด้วย¹¹⁹ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำของหนีศุลกากรทางทะเลลำน้ำ รัฐมนตรีกระทรวงการคลังจึงได้แต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจตามกฎหมายศุลกากรในฐานะพนักงานศุลกากรทุกประการ เนื่องจากหน่วยงานของกองทัพเรือนั้นมีความพร้อมทางด้านยานพาหนะและกำลังพล ในการปฏิบัติการในทะเล นอกจากนี้ อธิปไตย

¹¹⁹ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ทหารเรือเป็นพนักงานศุลกากร ลงวันที่ 18 เมษายน 2517

กรมศุลกากรยังได้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลและลำน้ำ รวมทั้งอำนาจที่จะไปติดตามจับกุมการกระทำผิดขึ้นฝั่งได้ด้วย¹²⁰

- ลักษณะของการกระทำผิด

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีศุลกากร สำหรับการนำสินค้ามาในประเทศและการส่งสินค้าออกไปนอกประเทศ โดยสินค้าที่มีข้อห้าม หรือข้อบังคับเพื่อควบคุมการนำเข้าหรือส่งออก ซึ่งมีกฎหมายฉบับต่างๆ กำหนดไว้ตามกฎหมายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

ของต้องห้ามคือ ของที่ห้ามนำเข้า หรือส่งออก เช่น วัตถุลามก ของที่มีเครื่องหมายการค้าปลอม ของที่มีการแสดงถิ่นกำเนิดอันเป็นเท็จ เป็นต้น

ของต้องจำกัดคือ ของที่มีข้อบังคับเพื่อควบคุมการนำเข้าหรือส่งออก เช่น สินค้าบางอย่างต้องมีใบอนุญาตกระทรวงพาณิชย์ ทองคำต้องมีใบอนุญาตกระทรวงการคลัง อาวุธปืนต้องมีใบอนุญาตกรมตำรวจ เป็นต้น

ลักษณะการกระทำต่างๆ ที่ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ มีลักษณะเป็นเอกเทศจากกัน โดยอาจแบ่งออกได้ดังนี้คือ

ผู้ใด

1. นำหรือพา

1.1 ของที่ยังมิได้เสียภาษี

1.2 ของที่ต้องจำกัด

1.3 ของต้องห้าม

1.4 ของที่ยังมิได้ผ่านศุลกากรโดยถูกต้องเข้ามาในราชอาณาจักร

2. ส่งหรือพาของตาม 1.1 ถึง 1.4 ออกไปนอกราชอาณาจักร

3. ช่วยเหลือด้วยประการใดๆ ในการนำของตาม 1.1 ถึง 1.4 เข้ามาใน

ราชอาณาจักร

4. ช่วยเหลือด้วยประการใดๆ ในการนำของตาม 1.1 ถึง 1.4 ออกไปนอก

ราชอาณาจักร

¹²⁰ คำสั่งกรมศุลกากร ที่ 93/2517 เรื่อง แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ทหารเรือเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2517

5. ย้ายถอนไป หรือช่วยเหลือให้ย้ายถอนไป ซึ่งของตาม 1.1 ถึง 1.4 จากเรือกำปั่นท่าเทียบเรือ โรงเก็บสินค้า คลังสินค้า ที่มั่นคงหรือโรงเก็บของ โดยไม่ได้รับอนุญาต
6. ให้ที่อาศัยเก็บ หรือซ่อนของตาม 1.1 ถึง 1.4
7. ยอมหรือจัดให้ผู้อื่นทำการดังกล่าวไว้ในข้อ 1 ถึง 6
8. เกี่ยวข้องด้วยประการใดๆ ในการหลีกเลี่ยง หรือพยายามหลีกเลี่ยง
 - 8.1 การเสียภาษีศุลกากร
 - 8.2 บทกฎหมายและข้อจำกัดใดๆ อันเกี่ยวกับการนำของเข้า ส่งของออก ขนของขึ้น เก็บของในคลังสินค้า และการส่งมอบของ
9. หลีกเลี่ยงข้อห้าม หรือข้อจำกัด อันเกี่ยวกับของตาม 1.1 ถึง 1.4
10. การกระทำความดังกล่าวในข้อ 8 ต้องกระทำโดยเจตนาจะหนีค่าภาษีของรัฐบาลที่จะต้องเสียสำหรับของนั้น¹²¹

ลักษณะการกระทำผิดที่ได้แยกไว้ข้างต้นนั้นพอจะแบ่งลักษณะความผิดได้เป็นสองฐาน คือ

- การทำผิดตั้งแต่ฐานที่ 1 ถึง 7 เป็นความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร
- ส่วนการกระทำผิดฐานที่ 8 และ 9 เป็นความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร หรือข้อห้าม ข้อจำกัด

ความผิดครั้งหนึ่งๆ ให้ปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของ ซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้วหรือจำคุกไม่เกินสิบปี หรือทั้งจำทั้งปรับ การกระทำความดังกล่าวให้ถือว่าเป็นความผิด โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้กระทำความผิดกระทำโดยมีเจตนา หรือประมาทเลินเล่อก็ตาม¹²²

11. ผู้ใดซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อมา รับ จำนำ หรือรับไว้โดยประการใดๆ ซึ่งของอันตนรู้ว่าเป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงอากร ข้อห้าม หรือข้อจำกัด มีความผิดต้องระวางโทษปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของ ซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยกันหรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งปรับทั้งจำ¹²³

12. ของต้องเสียค่าภาษี หรือที่ต้องจำกัด หรือต้องห้ามนั้น ผู้ใดนำหรือยอมให้ผู้อื่นนำหรือเกี่ยวข้องในการนำลงในเรือหรือออกจากเรือลำใดในทะเล หรือในแม่น้ำลำคลอง

¹²¹พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27

¹²²มาตรา 16 แห่งพ.ร.บ. ศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2482

¹²³พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ.2469 มาตรา 27 ทวิ

ซึ่งอาจเป็นทางแก่การถือประโยชน์รายได้ของแผ่นดินก็ดี การหลีกเลี่ยงข้อจำกัด หรือข้อห้ามก็ดี ท่านว่าผู้นั้นมีคามผิดต้องระวางโทษดังบัญญัติไว้ในมาตรา 27¹²⁴

ความผิดตามมาตราอื่นๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ถึงแม้ทหารเรือผู้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานศุลกากร มีอำนาจตามกฎหมายศุลกากรในฐานะพนักงานศุลกากรทุกประการก็ตาม แต่ความผิดเหล่านี้ต้องพิจารณาประกอบกับคำสั่งกรมศุลกากร ที่ 93/2517 ลง 8 พ.ค. 2517 ซึ่งได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้กับทหารเรือผู้ได้รับการแต่งตั้งให้มีเฉพาะอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเลเท่านั้น ดังนั้น ความผิดอื่นซึ่งจะเป็นความผิดต่อเมื่อได้มีการผ่านพิธีการทางศุลกากร หรือกำกับตรวจตรา หรือตรวจสอบ ซึ่งพนักงานศุลกากรสังกัดกรมศุลกากร กระทรวงการคลังต้องปฏิบัติอยู่โดยปกติแล้ว จึงอยู่นอกขอบเขตอำนาจหน้าที่ของทหารเรือที่ได้รับการแต่งตั้ง

- ขอบเขตการใช้อำนาจ

เจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะพนักงานศุลกากร มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในฐานะพนักงานศุลกากรได้ เมื่อการกระทำนั้นเป็นการป้องกันและปราบปรามการฝ่าฝืนบทบัญญัติใน พ.ร.บ.ศุลกากร ในเรื่องการลักลอบหนีศุลกากรโดยเฉพาะที่เกิดขึ้นในทะเลและลำน้ำเท่านั้น และยังมีอำนาจที่จะไล่ติดตามจับกุมการกระทำความผิดขึ้นฝั่งได้ด้วย โดยขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะพนักงานศุลกากร ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้มีดังนี้

1. อำนาจในการตรวจค้น

1.1 พนักงานศุลกากร อาจขึ้นไปบนเรือลำใดๆ ก็ได้ ภายในพระราชอาณาเขตและอาจอยู่ในเรือนั้นได้ตลอดเวลา ไม่ว่าที่ส่วนใดๆ ของเรือ มีอำนาจตรวจสมุดหนังสือหรือเอกสารเกี่ยวกับสินค้าในเรือ และอาจสั่งให้เปิดห้องส่วนใดๆ ของเรือ หรือบรรจุของอย่างใดๆ ก็ได้¹²⁵

¹²⁴พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469, มาตรา 31

¹²⁵เรื่องเดียวกัน, มาตรา 15

1.2 พนักงานสุลกากรอาจตรวจค้นหีบห่อของคนโดยสาร แล้วปล่อยให้ผ่านภาษีได้ และถ้าในหีบห่อนั้นมีของที่ยังมีได้เสียภาษีกี่ดี ของต้องกำกัณฑ์ดี ของต้องห้ามก็ดี พนักงานจะกักหีบห่อนั้นไว้ก็ได้¹²⁶

1.3 พนักงานสุลกากรตรวจค้นบุคคลใดๆ ในเรือกำปั่นลำใดๆ ในเขตท่า หรือบุคคลที่ขึ้นจากเรือกำปั่นใดๆ แต่จะต้องมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีการกระทำที่อาจจะเป็นการลักลอบหนีสุลกากร¹²⁷

1.4 พนักงานสุลกากรอาจสั่งให้หยุดรถ เกวียน หรือยานพาหนะอย่างอื่นๆ และตรวจค้น เพื่อให้ทราบว่ามีของที่ลักลอบหนีสุลกากรหรือไม่ แต่ต้องมีเหตุอันควรสงสัยว่ารถ เกวียน หรือยานพาหนะนั้นได้ใช้หรือกำลังใช้เนื่องจากเรือกำปั่น หรือคลังสินค้า หรือโรงเก็บสินค้า¹²⁸

2. อำนาจในการจับกุม ถ้าพบผู้ใดกำลังกระทำผิด หรือพยายามกระทำผิด หรือใช้ หรือช่วย หรือยุบยงให้ผู้อื่นกระทำผิด พนักงานสุลกากร อาจจับผู้นั้นได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ และนำส่งยังสถานีตำรวจพร้อมด้วยของกลางที่เกี่ยวกับการกระทำผิด เพื่อจัดการตามกฎหมาย¹²⁹

ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานสุลกากร ได้พบการกระทำใดที่เป็นการลักลอบหนีสุลกากร เจ้าหน้าที่ทหารเรือก็จะมีอำนาจที่จะตรวจค้นหรือจับกุมได้ สำหรับของกลางและสิ่งที่เกี่ยวข้อง หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกี่ยวเนื่องกับการกระทำผิดต่อกฎหมายสุลกากร ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารเรือได้ตรวจพบเนื่องจากการตรวจค้นหรือจับกุมเจ้าหน้าที่ทหารเรือก็มีอำนาจที่จะยึดสิ่งของเหล่านั้นได้ แต่ต้องนำไปส่งมอบไว้ในความรักษาของพนักงานเจ้าหน้าที่สุลกากร หากไม่มีที่ทำการสุลกากรในระยะใกล้พอสมควร ให้ส่งมอบแก่พนักงานสอบสวนเพื่อจัดการตามกฎหมายต่อไป¹³⁰

3. มาตรการในการไล่ติดตามเรือที่กระทำผิดต่อกฎหมายสุลกากร ถ้าเรือลำใดที่จะพึงต้องถูกยึดหรือตรวจตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่หยุดลอยลำเมื่อได้สั่งให้หยุด และมีเรือในราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือของกรมสุลกากร ชักธงหมายตำแหน่ง ธงหมายราช

¹²⁶พ.ร.บ. สุลกากร พ.ศ. 2469, มาตรา 17

¹²⁷เรื่องเดียวกัน,, มาตรา 18

¹²⁸เรื่องเดียวกัน, มาตรา 19

¹²⁹เรื่องเดียวกัน,, มาตรา 20

¹³⁰เรื่องเดียวกัน, มาตรา 25 และคำสั่งสุลกากร ที่ 93/2517, อ้างแล้ว

การไล่ติดตามไป เมื่อได้ขังป็นเป็นอาณัติสัญญาณนคหนึ่งก่อนแล้ว พนักงานควบคุมเรือที่ไล่ติดตาม นั้น มีอำนาจตามกฎหมายที่จะขังเรือซึ่ง กำลังหนีนั้นได้¹³¹

การที่กฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานขังเรือที่กำลังหนีได้ เท่ากับ กฎหมายรับรองว่าการกระทำดังกล่าวของเจ้าพนักงานเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะ ฉะนั้น เจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือที่ถูกขังจะฟ้องเจ้าพนักงานฐานทำให้เสียหายหรือในฐาน ละเมิดมิได้ แต่ต้องพึงระวังว่าการที่กฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานขังเรือมิได้หมายความว่า เจ้าพนักงานมีสิทธิที่จะขังคนที่อยู่บนเรือได้ด้วย เพราะฉะนั้น ก่อนขังจึงต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะ ต้องไม่ให้ถูกคนบนเรือ เพราะเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายเพื่อจะสกัดให้เรือหยุดทำการตรวจ ค้นเท่านั้น

ในการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะพนักงานศุลกากรนั้น นอกจากจะต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ศุลกากรแล้ว ยังต้องปฏิบัติตามคำสั่งกรมศุลกากร ที่ 93/2517 อีกด้วยซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะพนักงานศุลกากรเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรทางทะเล และลำน้ำ รวมทั้ง อำนาจที่จะไล่ติดตามจับกุมการกระทำผิดขึ้นฝั่งได้ด้วย

2. เมื่อมีการตรวจค้น ยึด หรือจับกุมการลักลอบหนีศุลกากรทุกครั้ง ให้จด ทำบันทึกแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการตรวจค้น ยึด และจับกุม ตามแบบท้ายคำสั่งนี้

3. ในกรณีที่มีผู้ต้องหาให้นำผู้ต้องหาไปส่งมอบ และกล่าวโทษต่อ พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจในการสอบสวนความผิดนั้น

ของกลางและสิ่งที่เกี่ยวข้องหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกี่ยวเนื่องกับ การกระทำผิดต่อกฎหมายศุลกากร ซึ่งได้ยึดไว้ให้นำส่งมอบไว้ในความรักษาของพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรหากไม่มีที่ทำการศุลกากรในระยะใกล้พอสมควร ให้ส่งมอบแก่พนักงานสอบสวนใน วรรคแรก เพื่อจัดการตามกฎหมายต่อไป

4. ในกรณียึดของกลางและสิ่งที่เกี่ยวข้อง หรือมีเหตุควรสงสัยว่าจะเกี่ยวเนื่องกับการกระทำผิดต่อกฎหมายศุลกากรไว้โดยไม่มีตัวผู้ต้องหา ให้ผู้ยึดนำส่งกรมศุลกากรโดยเร็ว ที่สุดเท่าที่จะได้ หากมีความจำเป็นจะมอบให้ด่านศุลกากรที่อยู่ใกล้และสะดวกที่สุดไว้แทนก็ได้

¹³¹พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ.2469 มาตรา 23

5. บันทึกการตรวจค้น ยึด และจับกุมให้ส่งไปดังนี้

5.1 ในกรณีมีผู้ต้องหาตามข้อ 3 ให้ส่งต้นฉบับนี้บันทึกแก่พนักงานสอบสวนในเวลากล่าวโทษ และหากมีการส่งของกลาง หรือมีสิ่งเกี่ยวเนื่อง หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกี่ยวเนื่องกับการกระทำผิด ให้ส่งสำเนาบันทึกดังกล่าวกำกับไปด้วย ไม่ว่าจะส่งให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรหรือพนักงานสอบสวน

5.2 ในกรณีไม่มีผู้ต้องหาตามข้อ 4 ให้ส่งต้นฉบับบันทึกแก่กรมศุลกากร หรือด่านศุลกากรแล้ว แต่กรณีพร้อมทั้งสิ่งที่นำส่ง

5.3 ในกรณีตามข้อ 5.1 และ 5.2 ข้างต้นให้ผู้จดบันทึกเก็บสำเนาบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

5.4 ในกรณีที่มีการตรวจค้น โดยไม่มีการยึดของ หรือจับกุม ให้ผู้ทำบันทึกเก็บต้นฉบับไว้เป็นหลักฐาน และส่งสำเนาไปยังกรมศุลกากรเพื่อทราบ

ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเรือตรวจค้น และจับกุมกระทำผิดตาม พ.ร.บ. ศุลกากรแล้วจะต้องนำส่งให้พนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ ในปัจจุบันได้มีการขยายอำนาจตาม พ.ร.บ. ศุลกากร ออกไปยังเขตต่อเนื่อง คือ 12 ไมล์ทะเล จากทะเลอาณาเขตด้วย¹³² เจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะพนักงานศุลกากร จึงมีอำนาจปฏิบัติการขยายไปถึงบริเวณเขตต่อเนื่องด้วย

- สถานะทางกฎหมายของผู้ใช้อำนาจ

เมื่อได้พิจารณาถึงขอบเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานศุลกากรแล้ว จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ได้รับการแต่งตั้ง มีอำนาจในการตรวจค้น ยึด สิ่งของและจับกุมผู้กระทำผิดตาม พ.ร.บ.ศุลกากร ซึ่งได้แก่การลักลอบขนของหลบหนีภาษีศุลกากรและเมื่อจับกุมผู้กระทำผิดได้แล้ว จะต้องส่งมอบตัวผู้ต้องหา และของกลางที่ยึดไว้ได้ให้กับพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการต่อไป ในกรณีความผิดที่เกิดขึ้นในทะเลอาณาเขต เมื่อพนักงานศุลกากรสอบสวนนำตัวผู้ต้องหาส่งให้พนักงานสอบสวนท้องถิ่นใด ให้พนักงานสอบสวน

¹³²พ.ร.บ.ศุลกากร (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2540 มาตรา 4

นั้นเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ในกรณีนี้มิให้นับระยะเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ต้องหาส่งให้พนักงานสอบสวนเป็นเวลาควบคุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹³³

ในกรณีที่มีการกระทำผิดในบริเวณเขตต่อเนื่อง เมื่อพนักงานตุลาการได้จับผู้ต้องหาและส่งให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ใดแล้ว ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่นั้นมีอำนาจสอบสวนในระหว่างรอคำสั่งแต่งตั้งพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบจากอัยการสูงสุด หรือผู้รักษาการแทน และมีให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ต้องหาส่งให้พนักงานสอบสวนดังกล่าวเป็นเวลาควบคุมผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹³⁴

ดังนั้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะพนักงานตุลาการ จึงมีสถานะทางกฎหมาย เช่นเดียวกับพนักงานตุลาการ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วพนักงานตุลาการนั้นมีได้มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาแต่อย่างใด มีแต่เพียงอำนาจในการตรวจค้น ยึดของกลางและจับกุมผู้กระทำผิด เพื่อนำส่งให้กับพนักงานสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนต่อไป พนักงานตุลาการจึงมีสถานะทางกฎหมาย เทียบเท่ากับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารเรือเมื่อได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานตุลาการย่อมมีสถานะทางกฎหมาย และอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานตุลาการทุกประการเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้จึงมีสถานะทางกฎหมายเทียบเท่ากับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

3.1.3.4 พ.ร.บ. การประมง พ.ศ.2490

กฎหมายฉบับนี้ บัญญัติขึ้นเพื่อให้มีการคุ้มครองการใช้ทรัพยากรทางทะเลประเภทสัตว์น้ำ และควบคุมดูแลการประกอบอาชีพประมงของชาวประมง เนื่องจากมักจะปรากฏว่ามีการใช้วัตถุระเบิดในการทำการประมงในน่านน้ำจืดและน่านน้ำเค็มเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและเป็นการทำลายพันธุ์ปลาต่างๆ ด้วย กฎหมายฉบับนี้จึงได้มอบอำนาจให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่การปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายฉบับนี้

¹³³ มาตรา 20 ทวิ แห่ง พ.ร.บ.ตุลาการ พ.ศ.2469 แก้ไขเพิ่มเติม โดย พ.ร.บ. ตุลาการ (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2540

¹³⁴ มาตรา 37 เบญจ แห่ง พ.ร.บ.ตุลาการ พ.ศ.2469 แก้ไขเพิ่มเติม โดย พ.ร.บ. ตุลาการ (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2540

- **หลักการและเหตุผลในการให้อำนาจ**

เหตุผลในการประกาศใช้ พ.ร.บ.ฉบับนี้คือ ด้วยปรากฏว่าเวลานี้มีผู้ใช้วัตถุระเบิดทำการประมงทั้งในน่านน้ำจืด และน่านน้ำเค็มกันเป็นจำนวนมาก และการจับกุมผู้กระทำความผิดก็จับได้ด้วยความยากลำบาก และเพื่อการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการประมง เพื่อร่วมปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่พนักงานประมงของกรมประมงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้มีคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ 391/2533 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ประมง พ.ศ.2490 ลงวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2533 ได้แต่งตั้งให้ผู้บังคับการเรือหลวงแห่งราชนาวิ ผู้ควบคุมเรือหลวงแห่งราชนาวิ และผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารแห่งราชนาวิ กองทัพเรือ มีอำนาจและหน้าที่ปฏิบัติการตาม พ.ร.บ. การประมง พ.ศ.2490 ภายในที่จับสัตว์น้ำทุกแห่ง ทั้งนี้เนื่องจากกองทัพเรือเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมในการปฏิบัติการในทะเล และสามารถช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติการของพนักงานกรมประมงได้เป็นอย่างดี

- **ลักษณะของการกระทำความผิด**

เนื่องจากลักษณะของการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ได้กล่าวถึงไว้แล้วใน พ.ร.บ. ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล จึงไม่ขอกล่าวซ้ำในที่นี้

๓ **ขอบเขตการให้อำนาจ**

ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ 391/2533 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ. ประมง พ.ศ.2490 ลงวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2533 ได้มอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือ มีอำนาจปฏิบัติการตาม พ.ร.บ. การประมง พ.ศ.2490 ดังต่อไปนี้

1. อำนาจในการตรวจค้นเรือและที่จับสัตว์น้ำ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจที่จะเข้าไปในที่จับสัตว์น้ำแห่งใดๆ หรือเรือทำการประมงของบุคคลใดๆ เพื่อตรวจการทำประมง เครื่องทำการประมง สัตว์น้ำ หลักฐานบัญชีและเอกสารต่างๆ ของผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ทำการประมงได้ทุกเมื่อ ซึ่งผู้รับอนุญาตให้ทำการประมงจะต้องอำนวยความสะดวกและชี้แจงข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ทุกประการ¹³⁵

2. อำนาจในการจับกุม พนักงานเจ้าหน้าที่ในการจับกุมผู้ที่กระทำความผิด ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้กระทำความผิดพร้อมทั้งเรือ เครื่องมือทำการประมง

¹³⁵ พ.ร.บ. การประมง พ.ศ.2490 มาตรา 56

สัตว์น้ำ และสิ่งอื่นๆ ที่ใช้ในการกระทำผิด เพื่อดำเนินการตามกฎหมาย เนื่องจากตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ ได้บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการจับกุมเท่านั้น เมื่อจับกุมผู้กระทำผิดแล้ว จึงต้องนำตัวส่งพนักงานสอบสวน เพื่อให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามกฎหมายต่อไป¹³⁶

3. อำนาจในการรื้อถอนทำลาย เครื่องมือทำการประมง พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ มีอำนาจทำการรื้อถอน ทำลายหรือยึดเครื่องมือ ซึ่งตั้งอยู่ในที่จับสัตว์น้ำ โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือฝ่าฝืน พ.ร.บ.ฉบับนี้หากผู้ที่ได้รับคำสั่งไม่ยอมรื้อถอนออกไปภายในเวลาอันสมควร พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมมีอำนาจทำการรื้อถอนได้ โดยค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตหรือผู้ฝ่าฝืนเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย¹³⁷

เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ได้รับมอบอำนาจตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ย่อมมีอำนาจในการปฏิบัติการในทุกประเภทความผิด ตามพ.ร.บ.การประมง พ.ศ.2490 เนื่องจาก คำสั่งของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดังกล่าว มิได้ระบุจำกัดประเภทความผิดที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจปฏิบัติการไว้ เจ้าหน้าที่ทหารเรือจึงมีสถานะทางกฎหมายเทียบเท่ากับพนักงานประมง ในการทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดตาม พ.ร.บ. การประมง พ.ศ.2490

- สถานะทางกฎหมายของผู้ใช้อำนาจ

จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ได้มอบอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายฉบับนี้ จะเห็นได้ว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทหารเรือ นั้นมีอำนาจในการปฏิบัติการในการตรวจค้น จับกุมและมีอำนาจพิเศษในการรื้อถอนทำลาย เครื่องมือทำการประมงได้ อำนาจที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับตามกฎหมายฉบับนี้ จึงคล้ายกับอำนาจเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ได้รับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้มอบอำนาจให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีอำนาจในการตรวจค้น หรือจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายอาญาได้

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายแล้ว ไม่ปรากฏว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ มีอำนาจในการสอบสวนหรือควบคุมผู้ถูกจับกุมแต่อย่างใด มีอำนาจแต่เพียงตรวจค้น และจับกุมเท่านั้น เมื่อมีการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายได้บัญญัติแต่เพียงให้ดำเนินการตามกฎหมาย ดังนั้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ ทำการจับกุมผู้กระทำ

¹³⁶พ.ร.บ. การประมง พ.ศ.2490, มาตรา 57

¹³⁷เรื่องเดียวกัน, มาตรา 58

ผิดกฎหมายได้จะต้องนำตัวส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการดำเนินคดีอาญา พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ รวมทั้ง เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ได้รับมอบอำนาจ จึงมีสถานะทางกฎหมายเป็นเพียงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ เจ้าหน้าที่ทหารเรือจะมีขอบเขตอำนาจในการตรวจค้น ยึดของกลางและจับกุมตัวผู้กระทำผิดส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนต่อไปก็ตาม หากแต่เมื่อพิจารณาประกอบกับ พ.ร.บ. ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเลแล้ว จะเห็นว่า เจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ. ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเล มีอำนาจในการปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับการประมงด้วย และเป็นการปฏิบัติการโดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมายโดยตรง มิใช่อาศัยอำนาจของคำสั่งของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารแต่อย่างใด ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ทหารเรืออาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. ให้อำนาจทหารเรือฯ เจ้าหน้าที่ทหารเรือย่อมมีอำนาจในการควบคุมผู้ต้องหา และทำการสอบสวนผู้ต้องหาได้ด้วย และสถานะทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ทหารเรือย่อมมีสถานะเป็นพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย ดังนั้น แม้ว่าเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ. การประมงจะมีอำนาจหน้าที่และสถานะทางกฎหมายเทียบเท่ากับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแต่ในการปฏิบัติการกระทำผิดบางอย่างทางทะเล ในการปราบปรามการกระทำผิดตาม พ.ร.บ. การประมงได้บัญญัติกฎหมายในลักษณะเช่นนี้ จึงก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนในการปฏิบัติการแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือได้ ดังที่จะได้กล่าวไว้ในหัวข้อ ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ทหารเรือต่อไป

3.1.3.5 พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. 2484 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2532) พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2528) และ พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2532)

เนื่องจากกฎหมายทั้งสามฉบับ เป็นกฎหมายที่มีส่วนเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้จึงสมควรที่จะกล่าวถึงไว้ในที่เดียวกัน เพื่อความสะดวกในการศึกษาถึงรายละเอียดของกฎหมายในแต่ละฉบับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- **หลักการและเหตุผลในการให้อำนาจ**
เหตุผลในการตราพระราชบัญญัติทั้งสามฉบับ เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองรักษาทรัพยากรป่าไม้ อันเป็นทรัพยากรของชาติให้มีสภาพอันจะอำนวยประโยชน์แก่รัฐและประชา

ชนด้วยดีสืบไป และสมควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของกองทัพเรือบางตำแหน่งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ จึงได้แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ ผู้บังคับหน่วยทหารเรือ ตามที่กองทัพเรือจะกำหนดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 และ พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504 มีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวภายในเขตท้องที่รับผิดชอบ¹³⁸

- ลักษณะของการกระทำผิด

ลักษณะของการกระทำผิดตามกฎหมายในแต่ละฉบับสามารถแยกออกได้ดังนี้

1. พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ.2484 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2532

กฎหมายฉบับนี้ ได้กำหนดถึงลักษณะของการกระทำผิดเกี่ยวกับการทำไม้¹³⁹ การเก็บหาของป่าหวงห้าม¹⁴⁰ การนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่¹⁴¹ การเก็บไม้ไหลลอยตามลำน้ำ¹⁴² การแปรรูปไม้¹⁴³ จะต้องรับอนุญาตในการดำเนินการจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หากปรากฏว่าได้กระทำไปโดยไม่ได้รับอนุญาต ถือว่าเป็นความผิดและจะต้องรับโทษตามกฎหมาย เป็นต้น

2. พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2528

ลักษณะของการกระทำผิดที่สำคัญ

ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือครอบครองทำประโยชน์ หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า หรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการเสื่อมเสียสภาพป่าสงวนแห่งชาติ เว้นแต่

(1) ทำไม้ หรือเก็บของป่า ตามมาตรา 15 เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยตามมาตรา 16 มาตรา 16 ทวิ หรือมาตรา 16 ตริ กระทำตามมาตรา 17 ใช้ประโยชน์ตามมาตรา 18 หรือกระทำตามมาตรา 19 หรือมาตรา 20

¹³⁸ ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ลงวันที่ 26 สิงหาคม 2534

¹³⁹ พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 11

¹⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 29

¹⁴¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 39

¹⁴² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 44

¹⁴³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 48

(2) ทำไม้หวงห้าม หรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้¹⁴⁴

ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซึ่งหลักเขต ป่าฯ หรือเครื่องหมายอื่นใดที่จัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁴⁵

ผู้ใดรับไว้ด้วยประการใด ซ่อนเร้น จำหน่ายหรือช่วยพาเอาไปเสีย ซึ่งไม้หรือของป่าที่ตนรู้แล้วว่าเป็นไม้หรือของป่าที่มีผู้ได้มาโดยกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษเสมือนเป็นตัวการในการกระทำผิดนั้น¹⁴⁶

บรรดาไม้ของป่า เครื่องมือ เครื่องใช้ อาวุธ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใดๆ ซึ่งบุคคลใช้ หรือได้มาโดยการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้น โดยไม่คำนึงว่าเป็นผู้กระทำผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่¹⁴⁷

3. พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2532

ลักษณะการกระทำผิดที่สำคัญ

ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใด

(1) ขีดถ่อหรือครอบครองที่ดิน รวมตลอดถึง ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า

(2) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่ง ไม้ ขาง ไม้ น้ำมันขาง น้ำมันสน แร่หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น

(3) นำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์

(4) ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน

หิน กรวด หรือทราย

(5) เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วม

ทัน หรือเหือดแห้ง

(6) ปิดหรือทำให้กีดขวางแก่ทางน้ำ หรือทางบก

¹⁴⁴พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 มาตรา 14

¹⁴⁵เรื่องเดียวกัน, มาตรา 33

¹⁴⁶เรื่องเดียวกัน, มาตรา 34

¹⁴⁷เรื่องเดียวกัน, มาตรา 35

(7) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ หรือมูลค้างคาว

(8) เก็บ หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้

(9) นำยานพาหนะเข้าออก หรือจับขี่ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้ เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

(10) นำอากาศยานขึ้นลงในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

(11) นำหรือปล่อยปลุกสัตว์เข้าไป

(12) นำสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์พาหนะเข้าไป เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี

(13) เข้าไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

(14) ปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่างๆ

(15) นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์ หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใดๆ เข้าไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และปฏิบัติตามเงื่อนไข ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตนั้นกำหนดไว้

(16) ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิด ซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง

(17) ส่งเสียงอื้อฉาว หรือกระทำการอื่นอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คน หรือสัตว์

(18) ทิ้งขยะมูลฝอย หรือสิ่งต่างๆ ในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น

(19) ทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิง ซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิง¹⁴⁸

ขอบเขตการใช้อำนาจ

กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ทั้ง 3 ฉบับ กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ 2 ประการ คือ เกี่ยวกับการอนุญาตตามกฎหมาย และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

¹⁴⁸พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2532 มาตรา 16

การอนุญาตตามกฎหมาย กฎหมายกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้อนุญาตในกิจการต่างๆ เช่น

พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้อนุญาตให้ทำไม้หวงห้าม เก็บหาของป่าหวงห้าม ค้ำหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งของป่าหวงห้าม นำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่ แปรรูปไม้ ตั้งโรงค้ำไม้แปรรูป มีไม้แปรรูปไว้ในครอบครอง ค้ำหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งสิ่งประดิษฐ์เครื่องใช้ หรือสิ่งอื่นใด บรรดาที่ทำด้วยไม้หวงห้าม แผ้วถางป่า พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการอนุญาตจะระบุไว้ในกฎกระทรวง ข้อกำหนดหรือเป็นไปตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พุทธศักราช 2507 กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้อนุญาตให้ทำไม้นอกประเภทหวงห้าม หรือเก็บหาของป่าที่มีข่าป่าหวงห้าม ส่วนการอนุญาตให้กระทำการกิจการอย่างอื่น เช่น การเข้าทำประโยชน์ หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติการปลูกสร้างป่า กฎหมายจะบัญญัติให้เป็นอำนาจอธิบดีกรมป่าไม้

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2504 กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้อนุญาตให้ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์เขตอุทยานแห่งชาติที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สภาพของที่ดิน หรือป่าไม้สำหรับการนำทรัพยากรต่างๆ ออกจากอุทยานแห่งชาติที่ไม่อาจอนุญาตได้

นอกจากนี้กฎหมายทั้งสามฉบับ ยังได้มอบอำนาจและหน้าที่ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในการจับกุมและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทั้งสามฉบับ¹⁴⁹ ซึ่งขอบเขตอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายทั้งสามฉบับนั้น ย่อมต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ซึ่งได้แก่

1. มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา

“การสืบสวน” หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและเพื่อจะทราบรายละเอียดแห่งความผิด ดังนั้น ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับความผิดตาม

¹⁴⁹พ.ร.บ. ป่าไม้ มาตรา 68 พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ มาตรา 26 และพ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ มาตรา 20

กฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจที่จะแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน เพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิดได้¹⁵⁰

2. มีอำนาจค้น อาจแยกออกเป็น

(1) ค้นตัวบุคคลในที่สาธารณะสถาน เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของไว้ในครอบครอง เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ หรือมีสิ่งของซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ หรือสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้¹⁵¹

(2) ค้นในที่รโหฐาน อาจค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นในกรณีดังต่อไปนี้

ก) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้าอันเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ กำลังกระทำลงในที่รโหฐาน

ข) เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้าอันเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ขณะที่ถูกไล่จับได้หนีเข้าไปในที่รโหฐาน หรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น

ค) เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่า สิ่งของที่ได้มาโดยกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ได้ซ่อนหรืออยู่ในที่รโหฐานนั้น แต่ต้องมีเหตุอันควรสงสัยว่า ถ้าเนิ่นช้าไปกว่าจะเอาหมายค้นมาได้สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายเสียก่อน

ง) เมื่อที่รโหฐานนั้นผู้ถูกจับจะเป็นเจ้าบ้าน และมีหมายจับไปด้วยในข้อหาว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ หรือแม้ไม่มีหมายจับแต่เป็นกรณีที่จะจับได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ¹⁵²

ส่วนการค้นโดยมีหมายค้นของพนักงานสอบสวนนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ก็อาจทำการค้นได้ ถ้าในหมายค้นระบุให้ผู้ค้นมีอำนาจ และหน้าที่สำหรับการค้นในกรณีนี้ ก็เป็นทำนองเดียวกับการค้นโดยไม่มีหมายค้นได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

3. มีอำนาจจับกุม นอกจากจะมีอำนาจจับกุมตามหมายจับแล้ว ในกรณีที่ไม่มีหมายจับก็อาจทำการจับกุมได้ ดังต่อไปนี้

¹⁵⁰ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(10)

¹⁵¹เรื่องเดียวกัน, มาตรา 93

¹⁵²เรื่องเดียวกัน, มาตรา 92

(1) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า อันเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ (ความผิดซึ่งหน้า ได้แก่ ความผิดซึ่งเห็นกำลังจะทำ หรือพบในอาการใด ซึ่งแทบจะไม่มีใครสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำมาแล้วสดๆ)

(2) เมื่อพบบุคคลนั้นกำลังพยายามกระทำความผิด หรือพบโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นกระทำความผิด โดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่น อันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด อันเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้

(3) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่า ผู้นั้นได้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้มาแล้ว และกำลังจะหลบหนี

(4) เมื่อมีผู้ขอให้จับ โดยแจ้งว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้และแจ้งด้วยว่าได้ร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบแล้ว¹⁵³

- สถานะทางกฎหมายของผู้ใช้อำนาจ

ตามที่ได้กล่าวถึงขอบเขตอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในการปฏิบัติการตามกฎหมายทั้งสามฉบับนั้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือซึ่งได้รับมอบอำนาจตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายทั้งสามฉบับ ย่อมมีอำนาจและหน้าที่ในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในการจับกุมและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทั้งสามฉบับ เช่นเดียวกัน

3.1.3.6 พ.ร.บ.โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2535)

กฎหมายฉบับนี้บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองดูแลรักษาแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ตลอดจนควบคุมการมีไว้ในครอบครอง ซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปะ และได้มีการกำหนดถึงเจ้าพนักงานในการรักษาการตามกฎหมายฉบับนี้ไว้ด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารเรือก็เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่อีกหน่วยงานหนึ่ง ที่ได้รับการแต่งตั้งให้รักษาการตามกฎหมายฉบับนี้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

¹⁵³ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78

- **หลักการและเหตุผลในการให้อำนาจ**

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสม และไม่รัดกุมเพียงพอในด้านการคุ้มครองดูแลรักษา การบูรณะ การซ่อมแซมโบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ และกำหนดโทษไว้ต่ำมาก ทำให้มีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบขุดค้น และทำลายโบราณสถาน ลักลอบนำหรือส่งโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุที่มีคุณค่าทางศิลปะ ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดีออกนอกราชอาณาจักรมากขึ้น และยังปรากฏว่ามีการลักลอบขุดโบราณวัตถุภายในบริเวณน่านน้ำไทย และเมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเรือพบเห็นการกระทำที่ไม่มีอำนาจในการดำเนินการใดๆ ได้กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมศิลปากร จึงเห็นสมควรให้แต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย โดยเจ้าหน้าที่ทหารเรือที่มีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายฉบับนี้ได้แก่ ผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ และผู้บังคับหน่วยทหารเรือตามที่กองทัพเรือจะกำหนด¹⁵⁴

- **ลักษณะของการกระทำผิด**

กฎหมายฉบับนี้ มุ่งที่จะให้ความคุ้มครองแก่โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปะ ซึ่งลักษณะของการกระทำผิดตามพ.ร.บ.ฉบับนี้ที่น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ได้แก่

1. ห้ามมิให้ส่ง หรือนำโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุไม่ว่าจะขึ้นทะเบียนแล้วหรือไม่ ออกนอกราชอาณาจักรโดยมิได้รับอนุญาต¹⁵⁵
2. โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ซ่อนหรือฝัง หรือทอดทิ้งไว้ในราชอาณาจักรหรือในบริเวณเขตเศรษฐกิจจำเพาะ โดยพฤติการณ์ ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ ให้ตกเป็นของแผ่นดินผู้เก็บได้ต้องส่งมอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่¹⁵⁶

¹⁵⁴ คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศก 817/2536 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความใน พ.ร.บ.โบราณสถาน โบราณวัตถุศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 ลงวันที่ 16 สิงหาคม 2536

¹⁵⁵ พ.ร.บ. โบราณสถานฯ มาตรา 22 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

¹⁵⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 24

3. ผู้ใดเก็บได้ซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ซ่อนหรือฝัง หรือทอดทิ้งโดยพฤติการณ์ ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ และเบียดบังเป็นของตน ย่อมมีความผิด¹⁵⁷

4. ผู้ใดซ่อนเร้น จำหน่าย เอาไปเสียหรือรับซื้อ รับจํานำ หรือรับไว้โดยประการใดๆ ซึ่งโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุอันได้มาโดยมาเบียดบังจากการเก็บได้ ย่อมมีความผิด¹⁵⁸

5. ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า ทำให้ไร้ประโยชน์ หรือทำให้สูญหาย ซึ่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว ย่อมมีความผิด¹⁵⁹

6. ผู้ใดขัดขวาง หรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ย่อมมีความผิด¹⁶⁰

เมื่อพบเห็นการกระทำความผิดตามที่ได้กล่าวมาแล้ว เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ได้รับการแต่งตั้งย่อมมีอำนาจและหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายดังกล่าวได้ ตามขอบเขตอำนาจที่ได้รับ

- ขอบเขตการใช้อำนาจ

ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศก 817/2536 เจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น มีอำนาจหน้าที่ตามคำสั่งฉบับนี้ในการรักษาตามกฎหมายดังต่อไปนี้

1. พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในโบราณสถาน เพื่อตรวจดูว่าได้มีการซ่อมแซมแก้ไขเปลี่ยนแปลง รื้อถอนต่อเติมทำลาย เคลื่อนย้าย โบราณสถาน หรือส่วนต่างๆ ของโบราณสถานหรือมีการขุดค้นสิ่งใดๆ หรือมีการปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณโบราณสถานนั้นหรือไม่ และพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึด หรืออายัดวัตถุที่มีเหตุอันสมควรสงสัยว่า จะเป็นวัตถุที่ได้มาจากการขุดค้นในบริเวณโบราณสถานได้¹⁶¹

2. พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ผลิต สถานที่ทำการค้า สถานที่แสดงหรือสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุเพื่อตรวจดูว่าได้มีการปฏิบัติถูกต้องตาม พ.ร.บ. นี้หรือไม่ หรือเพื่อตรวจดูว่า มีการได้

¹⁵⁷ พ.ร.บ. โบราณสถานฯ, มาตรา 31

¹⁵⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 31 ทวิ

¹⁵⁹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 33

¹⁶⁰ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 37 ตรี

¹⁶¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 10 ทวิ

มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หรือเพื่อตรวจสอบว่าได้มีการปฏิบัติตามประกาศของอธิบดีกรมศิลปากรหรือไม่ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ นั้น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีได้¹⁶²

3. ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัว และให้เจ้าของผู้ครอบครอง ผู้รับใบอนุญาต หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานที่ทำการตรวจสอบอำนวยความสะดวกตามสมควร¹⁶³

จะเห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้มิได้มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดแต่ประการใด ทั้งนี้เพราะตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการได้มอบอำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือจำกัดไว้เพียง 3 มาตรา ดังกล่าวเท่านั้น คือ มาตรา 10 ทวิ มาตรา 21 และมาตรา 21 ทวิ ซึ่งเป็นการให้อำนาจในการตรวจค้นสถานที่ และมีอำนาจในการยึดหรืออายัดโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ สิ่งเทียมโบราณวัตถุ และสิ่งเทียมศิลปวัตถุเท่านั้น มิได้มีอำนาจกระทำการอันมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด

นอกจากนี้อำนาจในการยึดหรืออายัดสิ่งของดังกล่าวนี้ อำนาจในการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ จะเกิดขึ้นเมื่อได้เข้าไปในโบราณสถาน สถานที่ผลิต สถานที่ทำการค้า สถานที่แสดง หรือสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ สิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ และพบว่ามิได้ปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติสถานที่ดังกล่าวจะไม่สามารถตรวจพบได้ในพื้นที่ปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ คือ ในบริเวณน่านน้ำไทย การตรวจพบการกระทำความผิดอาจจะปรากฏขึ้นในกรณีที่มีการนำเข้า หรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ สิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ โดยใช้เรือเป็นพาหนะ ปัญหาที่ย่อมเกิดขึ้นว่าเจ้าหน้าที่ทหารเรือจะมีอำนาจในการยึด หรืออายัดสิ่งของเหล่านั้นหรือไม่ เพราะตามอำนาจในการยึดตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ และคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการนั้น จะเกิดขึ้นเมื่อเข้าไปในโบราณสถาน หรือสถานที่ผลิต ทำการค้า แสดง หรือเก็บรักษา ซึ่งในเรื่องนี้ไม่น่าจะถือเป็นสถานที่ตามที่กล่าวมาแต่ประการใด ประกอบกับตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ก็มีสถานะเพียง

¹⁶²พ.ร.บ. โบราณสถานฯ, มาตรา 21

¹⁶³เรื่องเดียวกัน, มาตรา 21 ทวิ

เจ้าพนักงานตามกฎหมายอาญาเท่านั้น¹⁶⁴ มิได้เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจแต่อย่างใด จึงมิได้มีอำนาจในการจับกุม และยึดของกลางได้

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งโบราณวัตถุ นั้น ได้มีประกาศกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 109) พ.ศ.2508 ลงวันที่ 3 กรกฎาคม 2538 ได้กำหนดให้โบราณวัตถุเป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตให้นำเข้าในราชอาณาจักร ตาม พ.ร.บ.การส่งออกป็นอก หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า ซึ่งโบราณวัตถุ ตามประกาศฉบับนี้ จะต้องเป็นการนำเข้ามา ซึ่งโบราณวัตถุของต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร หากเป็นการนำเข้าหรือส่งออกโบราณวัตถุของไทยย่อมไม่ถือเป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตตามประกาศฉบับนี้ เนื่องจากโบราณวัตถุต่างประเทศที่นำเข้ามาโดยมิได้รับอนุญาตนั้น ถือเป็นสินค้าที่นำเข้ามาโดยมิได้รับอนุญาตอันเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.การส่งออกป็นอก หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร เจ้าหน้าที่ทหารเรือยามอศัยอำนาจ พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำผิดบางอย่างทางทะเลปฏิบัติการในการตรวจค้น จับกุมได้

นอกจากนี้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นคือ ในกรณีของการส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งโบราณวัตถุ นั้น ในเรื่องนี้แม้ว่าจะได้มีระเบียบของกรมศิลปากรกำหนดให้ขอใบอนุญาตก่อนนำเข้าหรือส่งออก ซึ่งโบราณวัตถุนอกราชอาณาจักรและได้มีการบัญญัติความผิดและโทษไว้ก็ตาม ปัญหาคืออำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้นั้นมิได้ให้อำนาจในการตรวจค้น และจับกุมการกระทำผิดได้ และไม่มีอำนาจในการยึดของกลางได้ เพราะมิใช่เป็นการเข้าไปตรวจสอบในสถานที่ที่ทำการตรวจสอบตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ และในเรื่องของการมค้นหาวัตถุโบราณนำน้าไทยหรือทะเลอาณาเขต แม้ว่าจะได้มีการประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดบริเวณท้องทะเลห้ามมค้นหาโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ ในบริเวณอ่าวไทย และก้ตาม¹⁶⁵ และหากมีการค้นพบจะต้องนำส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ถ้าเบียดบังไว้เป็นของตน ถือว่าเป็นความผิดและต้องได้รับโทษ แต่เมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเรือพบเห็นการกระทำผิดดังกล่าว ย่อมไม่มีอำนาจในการตรวจค้น จับกุมหรือยึดสิ่งของเหล่านั้นได้ เพราะคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการมิได้มอบอำนาจในการปฏิบัติการไว้ให้ และตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ได้ก้มิได้กำหนดอำนาจให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการ

¹⁶⁴ พ.ร.บ. โบราณสถานฯ พ.ศ.2504 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มาตรา 21 ตีร

¹⁶⁵ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดบริเวณท้องทะเลห้ามมค้นหาโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุในบริเวณอ่าวไทย ลงวันที่ 8 พ.ย. 2517

ดังกล่าวไว้ จึงต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ คือ ต้องแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจทำการตรวจค้น จับกุม และนำส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนต่อไป การแจ้งให้เจ้าหน้าที่เข้าทำการจับกุมการกระทำผิดในทะเลนั้น ในทางปฏิบัติย่อมไม่เกิดความสะดวกในการปฏิบัติ จึงสมควรกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการปฏิบัติกรด้วยเพราะในปัจจุบันพนักงานเจ้าหน้าที่มิได้มีอำนาจและหน้าที่ในการตรวจค้น จับกุม แต่อย่างใด

- สถานะทางกฎหมายของผู้ใช้อำนาจ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายฉบับนี้ จึงมีอำนาจและหน้าที่เพียงเท่าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ ได้มอบอำนาจไว้ให้ และปรากฏว่าอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ มีอำนาจแต่เพียงการยึด หรืออายัดโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ สิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุ เมื่อเข้าไปตรวจดูในโบราณสถาน สถานที่ผลิต สถานที่ทำการค้า สถานที่แสดง หรือสถานที่เก็บรักษาสิ่งของเหล่านั้นเท่านั้น มิได้มีอำนาจกระทำการในลักษณะที่มีผลกระทบต่อเสรีภาพของผู้กระทำผิดแต่อย่างใด กล่าวคือ มิได้มีอำนาจในการปฏิบัติการในการตรวจค้น จับกุมผู้กระทำผิด ดังนั้นการตรวจค้น จับกุมผู้กระทำผิด จึงต้องอาศัยอำนาจของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการปฏิบัติการ สถานะทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ทหารเรือตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้จึงมีอำนาจและหน้าที่เทียบเท่ากับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้ง ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่แต่เพียงการเข้าไปตรวจดูโบราณสถาน สถานที่ผลิต สถานที่ทำการค้า สถานที่แสดง หรือสถานที่เก็บรักษาสิ่งของเหล่านั้นว่าได้มีการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ หากพบว่ามี การไม่ปฏิบัติตามก็มีอำนาจในการยึด หรืออายัดสิ่งของเหล่านั้น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีได้ต่อไป

จากการพิจารณาถึงหลักการและเหตุผลในการมอบอำนาจให้แก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือตามกฎหมายในแต่ละฉบับ จะเห็นได้ว่า หลักการและเหตุผลในการมอบอำนาจนั้น โดยส่วนใหญ่เหตุผลในการที่ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายในทะเลนั้น เนื่องมาจากกองทัพเรือเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมในการปฏิบัติการในทะเลและมักจะพบเห็นการกระทำผิดกฎหมายในทะเลเป็นหน่วยงานแรก เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการปฏิบัติการเมื่อพบเห็นการกระทำผิดกฎหมายในทะเล กฎหมายจึงได้มอบอำนาจในการปฏิบัติการให้แก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือ และจากการศึกษาพบว่าขอบเขตการใช้

อำนาจ และสถานะทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ทหารเรือตามกฎหมายในแต่ละฉบับนั้น กลับมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ บางฉบับได้มอบอำนาจในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น และต้องนำตัวผู้ถูกจับกุมส่งให้พนักงานสอบสวนเพื่อให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป และอีกหลายฉบับมีการมอบอำนาจและหน้าที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือเพียงการตรวจค้น จับกุมและนำตัวผู้ต้องหาส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไปและมีสถานะทางกฎหมายเป็นเพียงพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น ในขณะที่บางฉบับเจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่และมีอำนาจแต่เพียงการยึดสิ่งของที่เป็ความผิดเท่านั้น

เมื่อได้พิจารณาถึงกฎหมายฉบับต่างๆ ที่ได้มอบอำนาจและหน้าที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือไทยแล้ว สมควรที่จะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับอำนาจและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารเรือในประเทศอื่น เพื่อให้ทราบว่า ในประเทศอื่นนั้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจและหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายฉบับต่างๆ อย่างไรบ้าง และเพื่อเป็นการเปรียบเทียบความเหมาะสมและสถานะบทบาทของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ เมื่อเทียบกับประเทศอื่น เพื่อนำมาปรับใช้กับความเหมาะสมของเจ้าหน้าที่ทหารเรือไทย โดยจะขอกกล่าวถึงไว้ในหัวข้อต่อไป

3.2 อำนาจและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อื่นนอกเหนือจากพนักงานสอบสวนในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายในทะเลในต่างประเทศ

ทหารเป็นกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่หลักในการปกป้องรักษาอธิปไตยของรัฐมิให้ถูกรุกรานจากรัฐอื่น การปฏิบัติหน้าที่ของทหาร จึงจะห่างไกลจากระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือการดำเนินคดีอาญาเป็นอย่างมาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ตามหลักสากล ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และคุมประพฤติเท่านั้น ทหารจะเข้ามามีบทบาทเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมต่อเมื่อ เป็นการดำเนินกระบวนการยุติธรรม โดยทหารด้วยตนเอง เช่น การพิจารณาคดีในศาลทหาร และไม่ปรากฏว่าทหารได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินคดีอาญาของพลเรือนแต่อย่างใด

กล่าวสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารเรือของรัฐชายฝั่งนั้น นอกจากจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของรัฐแล้ว ตามอนุสัญญาว่าด้วย ทะเลหลวงและข้อตกลงสหประชาชาติ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่อยู่ในเรือรบมีอำนาจทำการตรวจค้น หรือยึดเรือต่างชาติในทะเลหลวง ในกรณีที่เรือนั้น มิใช่เรือรบต่างชาติ หรือ

เรือของรัฐต่างชาติที่ใช้ในราชการของรัฐอื่น ซึ่งมีใช้การใ้เรือในทางพาณิชย์ หากปรากฏว่าเรือนั้นมีเหตุอันสงสัยว่าเรือต่างชาติได้กระทำการดังนี้

1. เรือนั้นได้กระทำการอันเป็นโจรสลัด
2. เรือนั้นกระทำการค้าทาส
3. เรือนั้นได้กระทำการออกอากาศในทะเลหลวง โดยมีได้รับอนุญาต อันเป็นการขัดต่อข้อบังคับระหว่างประเทศ
4. เรือนั้นปราศจากสัญชาติ

อำนาจในการตรวจค้น หรือยึดเรือต่างชาติของเจ้าหน้าที่ทหารเรือดังกล่าว เป็นไปตามหลักการลงโทษสากล ซึ่งเป็นหลักการลงโทษโดยไม่คำนึงถึงสัญชาติของผู้กระทำความผิด ไม่คำนึงถึงสัญชาติของบุคคลผู้เสียหาย เนื่องจากการกระทำความผิดนั้นๆ ได้กระทำโดยไม่คำนึงถึงสถานที่ที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น¹⁶⁶ ดังนั้น เมื่อเรือรบได้พบเห็นเรือที่มีลักษณะดังกล่าว เจ้าหน้าที่ทหารเรือประจำเรือรบนั้นย่อมมีอำนาจที่จะเข้าตรวจค้น และทำการยึดได้ทันที ทั้งนี้ เป็นไปตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ

จากการศึกษาถึงอำนาจสอบสวนของเจ้าหน้าที่ทหารเรือไทย ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะพบว่า เจ้าหน้าที่ทหารเรือไทยกลับมีอำนาจตามกฎหมายไทย ที่รัฐบาลไทยเป็นผู้บัญญัติให้อำนาจในการปฏิบัติการตามกฎหมายในแทบทั้งสิ้น ในขณะที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือในประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย สวีเดน เป็นต้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือของประเทศต่างๆ เหล่านี้ มีหน้าที่ในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของรัฐเท่านั้น มิได้มีประเทศใดเลยที่ได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายภายใน การกึ่งในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายในทะเลของประเทศต่างๆ เหล่านี้ ตกเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการรักษากฎหมายในทะเลโดยเฉพาะ ซึ่งเรียกว่า หน่วยป้องกันฝั่ง โดยในแต่ละประเทศนั้นมีรายละเอียดของหน่วยป้องกันฝั่งของรัฐต่างๆ ดังนี้¹⁶⁷

¹⁶⁶ สุวานิต มั่นสุข, กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีอาญา, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 92.

¹⁶⁷ สมชาย ฌ บางช้าง, นาวาโท, การใช้เรือของกองเรือป้องกันฝั่งในยามสงบ, เอกสารวิจัยสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง (พฤษภาคม 2537), หน้า 13

3.2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

หน่วยป้องกันฝั่งของสหรัฐอเมริกา (U.S. COAST GUARD) เป็น 1 ใน 5 ของกองกำลังแห่งชาติของสหรัฐ ซึ่งเป็นกำลังพลเรือกึ่งทหาร ขึ้นอยู่กับกระทรวงคมนาคมและขนส่งปัจจุบันมีกำลังพลประมาณ 38,300 คน และมีพลเรือน 5,600 คน โดยมีกำลังทางเรือประกอบด้วย เรืออากาศยาน และยานพาหนะ ที่ใช้ในการปฏิบัติการกิจต่างๆ ดังนี้

1. การเตรียมพร้อมเพื่อการปฏิบัติการทางทหาร (Military Operation And Preparedness)
2. การค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล (Maritime Search And Rescue)
3. การตรวจตรา และให้ความปลอดภัยต่อเรือสินค้าต่างๆ (Commercial Vessel Safety)
4. การให้ความปลอดภัยต่อเรือที่ใช้ในการพักผ่อน (Recreation Boat Safety)
5. การปฏิบัติตามกฎหมายต่างๆ (Enforcement Of Laws And Treaties)
6. การให้ความสะดวกในการเดินเรือ (Aids To Navigation)
7. การให้ความปลอดภัยในบริเวณท่าเรือและสภาพแวดล้อม (Port And Environmental Safety)
8. การบริหารเกี่ยวกับการตั้งสะพานในบริเวณที่มีการสัญจรทางน้ำ (Bridge Administration)
9. การจัดระเบียบการจราจรทางน้ำ (Waterway Management)
10. การรักษาสภาพแวดล้อมในทะเล (Marine Environmental Response)
11. การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (Protecting National Interest)
12. การปฏิบัติการเกี่ยวกับน้ำแข็งในทะเล (Ice Operations)

ในการดำเนินการตามภารกิจดังกล่าวนี้ U.S. COAST GUARD ได้แบ่งพื้นที่ปฏิบัติการในมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรแอตแลนติก ออกเป็นเขตๆ จำนวน 10 เขต โดยกระจายกำลังทางเรือไปตามเขตต่างๆ

3.2.2 ประเทศญี่ปุ่น

หน่วยป้องกันฝั่งของญี่ปุ่น (Japan Maritime Safety Agency: JMSA) จัดตั้งขึ้นในลักษณะคล้ายคลึงกับหน่วย U.S. COAST GUARD โดยมีพื้นที่รับผิดชอบในการดำเนินการด้านรักษาความปลอดภัยทางทะเลรอบทะเลอาณาเขตของประเทศญี่ปุ่น โดยแบ่งเขตพื้นที่ปฏิบัติการออกเป็น 11 เขต และมีงานที่จะต้องดำเนินการต่างๆ ที่สำคัญดังนี้

1. ระบบการแจ้งข่าวสารเพื่อความปลอดภัย
2. การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล
3. การเฝ้าตรวจและควบคุมมลภาวะในทะเล
4. การป้องกันภัยพิบัติทางทะเล
5. การควบคุม การจราจร การเดินเรือใบในอ่าวต่างๆ
6. การดำเนินการตามกฎหมายในทะเลอาณาเขต
7. การดำเนินการตามกฎหมายในเขตประมง 200 ไมล์ทะเล
8. การดำเนินการสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวก และเครื่องช่วยในการเดินเรือ

3.2.3 ประเทศออสเตรเลีย

หน่วยป้องกันฝั่งของออสเตรเลีย (Australian Coastwatch) เป็นหน่วยควบคุมดูแล และเป็นหน่วยป้องกันจากภัยคุกคามในทันทีทันใด เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของออสเตรเลียการดำเนินการเป็นปฏิบัติการร่วมระหว่างหน่วยงานของทหารและพลเรือน ดำเนินการช่วยกันโดยมีศูนย์บัญชาการเฝ้าตรวจชายฝั่งที่เมืองแคนเบอร์รา ซึ่งจะได้รับข่าวสารจากแหล่งข่าวต่างๆ และพลเรือนที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมประชุมปรึกษาหารือกันในปัญหาทางด้านกฎหมายที่ใช้บังคับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยเฝ้าตรวจชายฝั่งจะทำงานตลอด 24 ชม. ตลอดเวลา 7 วันในสัปดาห์ เพื่อดำรงไว้ในการเฝ้าตรวจตราในเขตแนวชายฝั่ง และน่านน้ำนอกฝั่ง โดยใช้กำลังทางเรือและอากาศยานในการลาดตระเวนตรวจการณ์

3.2.4 ประเทศสวีเดน

หน่วยป้องกันฝั่งของสวีเดน (Sweden Coast Guard) เป็นหน่วยงานพลเรือนสังกัดกระทรวงกลาโหม แบ่งหน่วยชายฝั่งออกเป็น 4 เขต ตามภูมิประเทศ คือ เหนือ ใต้ ตะวันออก และ ตะวันตก ตลอดแนวชายฝั่งมีสถานีเรือชายฝั่งประมาณ 30 แห่ง และสนามบินหน่วยชายฝั่ง 2 แห่งในจำนวนนี้ประมาณ 20 สถานีเรือมีคลังเก็บอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงานต่างๆ ในแต่ละเขตมี Coordination And Command Center งานตลอด 24 ชม. โดยมีภารกิจดังนี้

1. ป้องกันและรักษาสภาพแวดล้อม
2. ปฏิบัติหน้าที่ศุลกากรในเขตชายฝั่ง
3. ตรวจสอบพื้นที่หวงห้าม
4. ควบคุมการทำประมง และการล่าสัตว์ในทะเลตามหมู่เกาะต่างๆ
5. ตรวจตราการจราจรทางน้ำในทะเล

6. ตรวจสอบการดำเนินงานตามแนวเขตไหล่ทวีป
7. การค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย
8. การสำรวจสมุทรศาสตร์

3.2.5 ประเทศฟิลิปปินส์

หน่วยป้องกันฝั่งของฟิลิปปินส์ (Phillippne Coast Guard) มีภารกิจดังนี้

1. การบริหารและจัดระเบียบทางทะเล (Maritime Administration)
2. การปฏิบัติการทางเรือ (Maritime Operation)
3. การควบคุมและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล (Marine Environmental Protection)
4. การค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล (Marsar)
5. การรักษากฎหมายในทะเล (Maritime Law Enforcement)

จากกิจดังกล่าว Phillipne Coast Guard แบ่งพื้นที่ปฏิบัติการออกเป็น 8 เขต ซึ่งในแต่ละเขตจะใช้กำลังทางเรือและอากาศยานในการเฝ้าตรวจทางทะเล

3.2.6 ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซีย ได้ตั้งคณะกรรมการประสานงานร่วมระดับชาติ (National Maritime Coordination Committee - NMCC) ขึ้นตรงต่อสภาความมั่นคงแห่งชาติทำหน้าที่ควบคุมหน่วยงานที่ตั้งขึ้นใหม่เรียกว่าศูนย์ประสานงานการรักษากฎหมายทางทะเล (Maritime Enforcement Coordination Center-MECC) ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากกองทัพเรือ ตำรวจน้ำ สุลกากร ประมง และเจ้าท่า¹⁶⁸

จะเห็นได้ว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย สวีเดน และฟิลิปปินส์นั้นได้มีการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐ ขึ้นมาทำหน้าที่ในการรักษากฎหมายในทะเล โดยเป็นหน่วยงานของรัฐในรูปแบบพลเรือนกึ่งทหาร กล่าวคือ ในยามสงบจะทำหน้าที่ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย แต่ในยามสงครามก็สามารถดำเนินการรบเช่นเดียวกับทหาร ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยที่มีการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ขึ้นมาทำหน้าที่ในการรักษากฎหมายในทะเลโดยเฉพาะ แต่กฎหมายได้มอบอำนาจให้กับหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงาน มีหน้าที่รับผิดชอบตาม

¹⁶⁸ ธงชัย (นามแฝง), “การรักษากฎหมายในน่านน้ำไทย,” นาวีการิปัตยกรรม ฉบับที่ 41 (ต้นปี 2539 (ม.ค.-เม.ย.))สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง. ๑๕ 14.

กฎหมายแต่ละฉบับ เช่น กรมศุลกากรตาม พ.ร.บ. ศุลกากร กรมประมงตาม พ.ร.บ.การประมง กรมเจ้าท่าตาม พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย และพ.ร.บ.เรือไทย กองบังคับการตำรวจน้ำ ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย และระเบียบกรมตำรวจว่าด้วย การกำหนดหน้าที่การงานในราชการตำรวจ พ.ศ.2532 และกองทัพเรือได้รับมอบอำนาจและหน้าที่ในการรักษาการตามกฎหมายฉบับต่างๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากกองทัพเรือมีความพร้อมในการปฏิบัติการทางทะเลได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ กฎหมายจึงได้มอบให้กองทัพเรือมีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามกระทำผิดกฎหมายในทะเลด้วย จากการพิจารณาถึงกฎหมายในแต่ละฉบับที่ได้ให้อำนาจหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือ พบว่า ขอบเขตการใช้อำนาจสถานะทางกฎหมายของผู้ใช้อำนาจมีความแตกต่างกัน ทั้งๆ ที่หลักการและเหตุผลในการให้อำนาจมาจากหลักการเดียวกัน ซึ่งความแตกต่างกันในเรื่องขอบเขตการใช้อำนาจ และสถานะทางกฎหมายของผู้ใช้อำนาจนี้ ได้ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา โดยเจ้าหน้าที่ทหารเรือหลายประการ ดังที่จะกล่าวไว้ในบทต่อไป